SERAPHICI DOCTORIS S. BONAVENTVRAE TRACTATVS

De Sex Alis Seraphin.

ROMAE, Apud Aloysium Zannettum.
M. D. XCVIII.

SERAPHICI DOCTORIS S. BONAVENTVRAE TRACTATVS

De Sex Alis Seraphin.

PROLOGVS.

A occasionem Sapienti, & addetur ei Sapientia: ait Sap. Cum igitur ex leui sæpe occasione, sapiens materiam sumat altioris Sapientiæ, qui etiam plerunque per alterius stultitiam fit eruditior, præsens scriptum potest nouis & nondum in officio regiminis ad

plenum exercitatis, ad perfectam discretionẽ boni & mali aliqualem dare occasionem vlterius cogitandi, et ex defectibus, quos hic considerat, diligentius requirendi altiora, siue vtiliora, & etiam plura, quàm hic ponantur necessaria religioso ad regimen subditorum; quia legimus aliquando Sapientes, etiam ex naturali quadam brutorum animalium solertia, sumpsisse considerationis industriam, ad aliquas artificiales peritias excogitandas.

QVOD INCIPIENTES propter multa magiſtro indigent. Cap. I.

1. HAEC tibi ſcribo, vt ſcias, quomodo oporteat te in domo Dñi cõuerſari, quæ eſt Eccleſia Dei viui. Paulus diſcipulo ſuo Timotheo, quem præfecerat Eccleſiæ Epheſi Epiſcopum, ſcribit duabus Epiſtolis dicens, quomodo cõuerſari debeat in officio regiminis cõmiſſi, vt qui iam ab eo didicerat ſanctè viuere per ſe ſciret etiam, qualiter deberet & alijs vtiliter & meritoriè præeſſe. Magna enim differentia eſt inter ſcire humiliter ſubeſſe, & pacificè coeſſe, & vtiliter præeſſe. Bern. Multos cernis ſub magiſterio quietè viuere, quos ſi iugo ab ſoluas, videbis non poſſe quieſcere, nec à qualibet re innoxios ſe ſeruare. Rurſum quoſdam inuenies, cum omnibus (quantum in ſe eſt) pacificè viuere, minime quidem egentes magiſtro, nec tamen idoneos magiſterio. Quadam ſiquidem bona mediocritate contenti ſunt,

1. Tim. 4.

Ser. 23. ſup. can.

ſicut eis menſuram gratiæ partitus eſt Deus. Socialiter enim inter fratres ſciunt & pacificè viuere, ſupra fratres vero poſiti nō ſolum inutiliter præſunt, ſed et inſipienter & nequiter. vtriſque ergo prioribus meliores exiſtunt, qui ſuperiores eſſe ſciunt. Vnde non paſſim quemlibet de populo docetur Moſes cæteris præficere, ſed eligere ex omni populo viros gnaros, & idoneos, qui iudicent populum omni tempore.

Exo. 18

2. Qui enim ſuſpicit officium, vt alios bonos faciat, oportet, vt hanc bonitatis diſciplinam prius in ſe ſtudioſè exercendo didicerit, & ex frequenti vſu in habitum verterit. Vnde Dominus prius legitur feciſſe, quæ poſt erat verbo docturus: iuxta illud Act. primo: Cœpit Ieſus facere, & docere. Incipientes indigent magiſtro, vt doceantur quæ ignorant, ſcilicet ſaluti ſuæ & profectui neceſſaria & vtilia, quid vitare debeāt, quid ſapere, quid facere, quid ſperare, quid timere, & inter minus vel magis, bona vel mala diſcernere, dicente Paulo: Indigetis vt vos doceamini, quæ ſint ele-

Hebr. 5,

men-

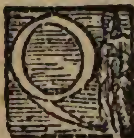
menta exordij ſermonum Dei. Item, vt exerceantur in operibus virtutũ, quia non ſufficit ſcire bonum, niſi etiam opere exerceatur, ſicut qui audit medicinæ ſcientiam, & poſtea practicando exercet eam, quia exercitium operis plenius imprimit menti cuiuslibet diſciplinæ peritiam, quàm ſolus auditus. Et quia imperfecti ſegniter ſe in virtutum ſtudijs exercere ſolent, expedit, vt ab alio ad hoc aliquando compellantnr.

3, Ideo magiſtri ſolent diſcipulos ſuos (quos perfectos cupiunt fieri) in diuerſis virtutum exercitijs occupare, modo in operibus humilitatis, modò fraternæ charitatis, modo ſobrietatis, modo deuotionis, modò patientiæ, caſtitatis taciturnitatis, obedientiæ & aliarum virtu tum, vt & ipſæ ſic virtutes exerceantur & vſitentur, & vitia his contraria expugnẽtur: quia quanto magis virtus proficit, tanto plus vitium oppoſitum debilitatur, teſte Apoſtolo, qui ait: Educate illos in di ſciplina &c. Item, vt cuſtodiantur, ne aut in peccatnm labantur, aut minus diſcrete in virtutum operibus exercean- *Eph.6.*

tur. Teneræ enim mentes & à peccati affectu nondum plenè detersæ, sæpè magis timore humano quam diuino à voragine peccati detinentur. Ideo talibus expedit, superiorum magisterio subijci, per quos à periculis retrahantur, sicut paruuli a matre, comminante ab aquæ mersione, & luporum morsibus, defenduntur. Nam ait Sapiens Prou. 2. Seruabit te, vt eruaris de via mala, & ab hominibus qui peruersa loquuntur. Item vt corrigantur, quia peccatum trahit semper ad deterius, sicut vna febris præbet sæpè incentiuum grauiori, & vulnus aliquando generat fistulam, nisi medicorum præcaueatur solertia. Ita qui labitur in culpã difficulter per se corrigitur, nisi fortioris auxilio fulciatur. Propter hoc enim vult Deus minoribus maiores præesse, vt si ceciderint in peccatum, vel in aliquo negligentes fuerint & incauti, per eorum admonitiones, correptiones, coertiones, & castigationes emendentur, quia si arbitriò suo relinquantur, forte reatũ suũ non agnoscerent, vel torpentes diutius in cœno voluntarẽtur, vel

profundius mergerentur, iuxta illud Iudæ, Hos quidem arguite iudicatos, &c. Neceſſe ergo eſt, eos magiſtro humiliter eſſe ſubditos, quia niſi quis medico obedienter obtemperarit, non poterit ab infirmitate ſanari. Infirmitates in homine, ſunt paſſiones vitiorum: dicente Luc. Dedit illis virtutem & poteſtatem ſuper omnia dæmonia, & vt lãguores curarẽt.

QVI SVNT QVI MAGIſtro non indigent, Cap, II.

1. VI autem pro ſe magiſtro non indigent, debent ita eſſe ſcientia illuminati, quod nihil errent in his, quæ ſcire neceſſario eos oportet, & qui decipi non poſſint ab homine, vel a proprio ſenſu ſub ſpecie boni, donum diſcretionis ſpirituum diuinitus adepti: iuxta illud: Vbique & in omnibus inſtitutus ſum. Debent etiam feruore deuotionis ita eſſe repleti, quod ſine alterius impulſu nouerint ſeipſos ad omne virtutis exercitium fideliter extendere, prout ſem

per

per fuerit optimum: teste Paulo, qui ait:
Phil. 3. Quæ retro sunt oblitus, ad ea quæ priora sunt, extendens me ipsum &c. Debét quoque amore boni sic esse affecti, vt quasi naturaliter omne malum horreant, & omne scandalum studiose declinent: & sine offensa quietè cum omnibus conuersentur. Sine offensione (inquit Apostolus) estote Iudæis & gentibus. 1. Cor. 10.

2. Debent etiam ita esse humiles in omnibus, ut nec de bonis habitis extollantur, nec malis omnino carere præsumant: vt omnes excessus cogitationis, locutionis & omissionis in se subtiliter dijudicent, & districtè castigando emendent. Et in his omnibus sint ita stabiles, quod nec leuitate nec distractione aliqua nec difficultate, vel metu a statu suo
Rom. 8 valeant immutari. Vnde Apostol. ait, Quis nos separabit à Charitate Christi? &c. Quia verò tales difficile est reperiri, ideo paucis conuenit viuere absque obedientiæ iugo. Ideo, & qui alijs præsunt, vt melius & cautius agant, necesse habent alijs subesse, à quibus regantur, vsque ad summum omnium Pontificem,

qui vice Christi caput est totius Ecclesiæ militantis.

3. Qui ergo alijs præesse debent, vtiliter oportet eos varijs esse præditos virtutibus, & alias habere ad se, quibus irreprehensibiliter viuant: alias ad suos superiores quibus humiliter eis in quibus debent, obediant, & alias ad subditos, quibus eos meritoriè regant, & ad meliora promoueant. Licet autem omnes virtutes eminenter habere debeat, qui ex officio habet omnes virtutes docere, tamē quia numerus senarij est primus perfectus numerus sui generis perfectionis, constans ex suis partibus aliquotis, ideò bonus animarum rector (maximè religiosus) inter cæteros, debet singularibus virtutibus perfulgere, sicut Isaias scribit 6. cap. dicens: Seraphin, quæ sunt præeminentiora, cœlestium spirituum agmina, sex alis ornata. & fortasse ideò in tali similitudine sanctissimo patri nostro Francisco in illa gloriosa visione Dominus apparuit, quando eum passionis suæ stigmatibus insigniuit, vt ostenderet, sic alatos spiritualiter esse debere, qui eius

Apoc.4 familiæ vtiliter præesse deberent. Sic & quatuor animalia singula, vt dicitur in Apoc. habebant alas senas.

QVOD PRIMA ALA PRAElatorum, esse debet zelus Iustitiæ, Cap. *III.*

1 PRIMA ala Rectoris animarum est zelus Iustitiæ, qua non potest aliquid iniustum sine cordis murmure, in se & in alijs sustinere. Tantum enim quisque bonus æstimandus est, quantò plus & purius odit malum. Quantum enim res diligitur, tantum de eius destructione doletur. Vnde notandum quod sunt quatuor hominũ genera in religione, vel in Ecclesia, quos bonos dicere solemus. Primi sunt, qui malum non faciunt, nec tamen in bonis operibus se studiosè exercẽt, vt qui quietè & pacificè cum alijs viuunt, nullum offendentes, nec prauo opere scandalizantes, vt habetur in 1. Reg. c. 25. Homines isti satis boni fuerunt, & non mo-

Quatuor genera hominum bonorũ religiosorum.

lesti,

lesti, &c. Nam & in vsu habemus, tales dicere bonos esse, qui mites sunt moribus, & socialiter se cũ omnibus habentes, licet aliàs quoad virtutũ exercitia, aliquatenus desides videantur. Pueri etiã baptizati, eodem modo boni iudicãtur. Secundi sunt meliores, qui mala nulla faciunt, insuper bonis operibus se frequenter exercẽt, in sobrietate, castitate, humilitate, dilectione proximi, & orationis instantia, & similibus quæ intelligunt esse bona. Sed hoc habent propriũ, quod sicut nihil negligũt ex his, quę possunt & sciunt, ita etiam videtur eis sufficere bonũ quod faciunt, nec ad ampliora, & perfectiora sanctitatis desideria incalescunt. Sufficit eis tantũ vigilare, tantum orare, tantũ pro Deo dare, vel ieiunare, vel laborare, & huiusmodi: & his contenti quiescũt, altiora alijs relinquẽtes: vnde Ecclesi. dicit. Deprehendi nihil esse melius quàm lætari hominẽ in opere suo, & hanc esse partem illius. Tertij sunt adhuc his meliores, qui malum detestantur & fugiunt, & bona quæ possunt studiosè exercent, & cũ omnia fecerint, *Cap. 3.*

quæ valent, parum ſe feciſſe reputant, reſpectu eorum quæ deſiderant, ſcientes, quod corporalis exercitatio ad modicū vtilis ab Apoſtolo perhibetur. Et ideo virtutes mentales, & internæ deuotionis ſaporem, & Dei familiarem notitiam, & amoris eius experientiam ſuſpirando deſiderant, nihil ſe eſſe, vel habere iudicantes, nec aliquam conſolationem de temporalibus vel ſpiritualibus recipientes, quamdiu pro voto prædictis virtutum exercitijs, & deuotionis dulcedine non fruuntur: nec tamen contra aliorum vitia, & peccatorum pericula zelo feruoris inflammantur, cupientes omnes eſſe bonos, & beatos, ſed vbi hoc non inueniunt, nullo doloris vulnere ſauciātur, ſibimet intenti & Deo. Tales ad aliorum regimē vocati minus in hac parte ſunt idonei, quia propriæ quieti curam illorum poſtponunt. Iuxta illud Iudic. 9. cap. Nunquid poſſum deſerere dulcedinem meam, fructuſque ſuauiſſimos & ire vt inter cætera ligna promoueat? Quarti ſunt optimi, qui cum prioribus bonis innocentiæ, & virtutum, Ze-

1. Tim. 4.

lo iustitiæ & animarum calent, qui non recipiunt consolationē de propriæ salutis profectibus, nisi alios secum trahant ad Deum; exemplo Domini, qui cum in se plenum semper haberet gaudium, non contentus gloriam solus habere, exiuit assumpta forma serui, multos filios in gloriam secum adducere opere, & doctrina.

2. Zelus enim Iustitiæ, quasi coccus bis tinctus duplici charitatis colore rutilat, amoris nempe Dei, & proximi. Amor Dei non tantū desiderat eius dulcedine frui, & ei adhærere, sed etiam diligit eius beneplacitum impleri, eius cultum ampliari, & honorem sublimari: vult enim eum ab omnibus agnosci, ab omnibus amari, ab omnibus ei seruiri, & super omnia honorari. Amor proximi desiderat non tantum eius corporalem, & temporalem prosperitatem, sed magis eius eternā salutem. Vbi ergo charitas ista perfectior, ibi feruentius desiderium ista promouendi, & instantius studium, & purius gaudium vbi hæc inuenit. Charitas enim (teste Paulo) non

quærit quæ ſua ſunt, ſed, quæ Dei ſunt: Quãtum verò diligis Deum, & quæ Dei ſunt puriùs deſideras, tantum doles de offenſa Dei, vbi vides eum nõ agnoſci, & ideò inhonorari, vbi vides eum non amari, & ei non obediri, & eius cultum deſtrui, & aduerſarios multiplicari, & lætificari. Et quantum diligis ſalutem proximi, tantum affligeris de perditione eius, & nocumento profectus eius. Et licet hæc charitas requiratur in omnibus amicis Dei, maximè tamen in Vicarijs Dei, qui ſecundum cor Dei moueri debent amore iuſtitiæ, & odio iniquitatis, iuxta illud Pſalmiſt. Dilexiſti
Pſ.44. Iuſtitiam, &c. Iuſtitia poteſt hic dici, obſeruantia omnium quæ ſaluti vel profectui animarum neceſſaria ſunt.

3. Horum quædam procedunt à lege æterna, vt puræ virtutes, humilitas, caſtitas, charitas, miſericordia, & ſimiles, ſine quibus nullus quocunque tempore poterit ſaluari, ad quæ etiam præcepta Dei in veteri, ac noua lege maximè ordinantur. Sicut Dominus dicit ad dilectionem Dei, & proximi totam legẽ, &

Prophetas ſpectare, iuxta illud Matth. 22. In his duobus mandatis, &c. Quædam procedunt ab humana vice Dei institutione, vt quæ per Eccleſiam pro communi vtilitate canonicè ſunt præcepta (ſicut ritus Sacramentorum, & aliorum ad iuris poſitiui præcepta pertinentium) iuxta Canonum ſtatuta, ab omnibus obſeruentur, ita, vt quilibet obſeruet illa, quæ conueniunt ſuo ſtatui, & communiter omnibus imperata, laicis vel Clericis. Quædã ex voto proprio cõueniunt, vt ea ad quæ nemo cogitur. Sed qui ea ſpontè vouerit, iam velut ex præcepto Dei cõpellitur obſeruare, vt continentia religioſorũ, & obedientia, & abdicatio proprij in monaſterio, & alia quæ per regulã, vel cuiuſq; ordinis diffinitiones, eius profeſſoribus imponũtur. Vnde dicitur in Deut. 23. Cum votum voueris Domino, non tardabis reddere, quia requiret illud Deus: & ſi moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum: ſi nolueris polliceri, abſque peccato eris. Quod aũt ſemel egreſsũ eſt de labijs tuis, obſeruabis & facies, ſicut ꝓmiſiſti Dño Deo tuo,

& propria voluntate & ore tuo loquutus
es. Quædam procedunt ex quadam ha-
bilitatione profectus ſpiritualis quamuis
alias non forent neceſſaria ſaluti, vt om-
nis diſciplina diuini officij, & ſingulo-
rum officiorum in religione, & officio-
rum, & temporũ in ſilentio, victu & ha-
bitu, labore, vigilijs, & cæteris ſpiritua-
libus diſciplinis, in quibus ſingularum
obſeruantiæ variantur, ſicut cuique vi-
ſum fuerit expedire.

4. Quamuis autem in his non tanta
vis ſalutis exiſtat, quaſi ſine eis non ſit ſa-
lus, tamen tranſgreſſio eorũ deformat re
ligionis decorẽ, & profectum ſpiritualẽ,
& aliorum ædificationem ſolet impedi-
re. Sicut enim amor Iuſtitiæ ſtudiosè
iſta in ſe & in alijs promouet, & congau
det, vbi videt iſta ſollicitè obſeruari, ita
è contrario dolet, & vritur, & accendi-
tur pro tranſgreſſione illorum cum Pſal.
Pſ. 183. qui ait; Nonne qui oderunt te, &c. Quo-
dam vero intimo ſapore diſcernit, vt ma
gis doleat de grauioribus tranſgreſſioni-
bus, & de leuioribus minus. Sapiens enim
quaſque res ponderat prout ſunt, tam

bonas quam malas. Insipiens autē quandoque magna pro paruis reputat, & leuia quasi maxima ponderat, trabem festucam iudicat, liquando culicem, deglutiendo Camelum. Decimatis mentam, & rutā, & relinquitis quæ grauiora sunt (ait Saluat.) Tales Zelo proprio feruntur, & non spiritu Dei in hac parte aguntur. Sicut quidam pro vna inclinatione in choro neglecta, plus accenduntur puniendo, quam pro longa detractione de alio religioso excitata. Grauius indignantur pro versiculo, & rubricula neglecta, quàm pro magna perturbatione cum scandalo procurata. *Luc. 11.*

5. Principaliter igitur cauenda, & dolēda est transgressio Præceptorū Dei, deinde inuiolabiliū præceptorū sanctæ Ecclesiæ deinde illorū quæ sub voto volūtario sibimet quisq; fecit neccessaria, vt regulares obseruantiæ, maximè quæ sub præcepto sunt statutæ: Deinde omnia scandala speciem mali quamcumque habētia, nempe auaritiæ, superbiæ, inuidiæ, castrimargiæ, iracundiæ, suspectæ familiaritatis, inobedientiæ, & similium vi-

tiorum, quæ odorem famæ religioſorum, quo alij fideles debent ab eis ædificari, & ab eis diſcere quid cauere debeant, & facere, fœtere faciunt, vt magis per eos inficiantur ſcandalo, quam reficiantur virtutis exemplo, dicente Apoſt. Nomen Dei per vos blaſphematur inter gentes. Facilius autem grauius peccatū occultum curatur, quam tale ſcandalū: quia illud per ſecretam poteſt ſanari pœnitentiam, ſcandalum autem vix auellitur à cordibus omnium, ad quos fortè peruenit. Deinde cauenda eſt perturbatio ſtudij deuotionis, ex qua fulcitur omnis vera religio, & omne virtutis exercitium impinguatur. Arida eſt omnis religio, quæ non oleo iſto ſaginatur. Inſtabilis eſt bonorū operū ſtructura, quæ deuotæ orationis frequentia nō compaginatur, ſicut paries lapidū ſine cemento. In omni religione vbi deuotionis feruor tepuerit, etiam aliarū virtutum machina incipit deficere, & propinquare ruinæ. Lampades fatuarū Virginum ſine oleo extinguūtur, vt ait Matth. cap. 25. Deinde cauenda eſt negligentia exterioris diſciplinæ

Ad Ro. ma. 2.

ſciplinæ, quæ pro decore religionis, & habilitationis profectus ſpiritualis ſtatuta eſt, cuius deſertio ſignū eſt neglectæ conſcientiæ & interioris leuitatis. Talis autem diſciplinæ obſeruantia non ita mandatur, quaſi aliter non liceat viuere, ſed quia ſic magis conuenit propter honeſtatis conformitatem, & vniformem fratrū conuerſationē, ne pro libito quiſque viuat, & faciat vndè fortè alij turbentur. In talibus autem obſeruantijs, quæ in ſe indifferentes ſunt, ſed propter aliud ſtatutæ, vt dictū eſt, maior eſt habenda diligentia, vt benè ſeruentur, quā ſcrupulosè timendum, ſi ex aliqua ſurreptione quandoq; tranſgrediātur, niſi fortè cōſuetudo generaret deformitatem, & diſſimulatio negligentiam nutriret, tunc propter aliud malū cōſequens præcauendū, Zelus diſciplinæ dormire nō debet. *Nota.*

6. Verus igitur Iuſtitiæ Zelator primò cauet, ne malū aliquo modo faciat, vel doceat. Secundo ne licentiet, vel concedat quacunq; importunitate ſeu circūuentione mollitus. Tertio ne faueat vel diligat fieri, etiam ſi eo irrequiſito fiat,

vel abſente. Quartò ne diſſimulet, & taceat quaſi neſciens, cum ad eum pertineat arguere, & oſtendere quantum malum ſit, & deterrere, ne vlterius audeat ſimilia attentare. Quintò ne inultum eſſe patiatur, quia aliquod bonum parit peccati caſtigatio, ſcilicet quod ipſe qui fecit prohibetur vltra peccare: di-
Io. 5. cente Domino. Iam noli peccare, ne
Pro. 23. deterius tibi àliquid cõtingat. Item, quia
Pro. 19. purgantur a peccato, ne à Deo poſtea durius puniatur: ait enim ſcriptura. Tu virga percuties illum, & animam illius de inferno liberabis. Item quia per hoc alij erudiuntur, vt caueant ſimilia perpetrare, iuxta illud: Peſtilente flagellato, ſapientior erit paruulus, id eſt tenellus & nouus cautior eſſe diſcet. Item ipſe Prælatus, Vicarius ſuperni iudicis liberat animam ſuam a peccato negligentiæ, officium ſuum ſic implendo. Quod quia Heli ſacerdos non fecit, mortis ſententiam cum filijs peccantibus excepit: vt habetur. 1. Reg. 4.

7. In hoc enim differunt laudabiles religiones, & iam dilapſæ, nõ quod nul-

lus

lis peccans in laudabilibus reperiatur, ſed quo nullus impunè peccare ſinatur & peccandi aditus ſtudiosè præcludatur, & incorrigibiles, & alios inficientes eliminentur, & boni foueantur, & diligantur, vt perſeuerent, & in melius ſemper proficiant. Nam cùm in conuentu Angelorum ante confirmationem, & in ordine Apoſtolorum ſub magiſterio Chriſti reperta ſit prauitas, quis ordo bonorum in terra audeat ſibi arrogare hanc prærogatiuam, quod peccatum in eo non ſit? quia & ſi plurimi per Dei gratiam immunes ibi fuerint, ſed non omnes. Vos mundi eſtis, ſed non omnes: ait Dominus. Bonis enim quamdiu ſunt hic in ſtatu merendi, expedit aliquos malos ſecum habere, qui eis ſint maioris occaſio meriti, quibus compatiantur in malis ſuis, contra quos Zelus eorum inardeſcat, quos corrigere labotent, quibus ſimiles fieri pertimeſcant, qui eis ſint tentationis materia, à quibus etiam perſecutiones ſuſtineant, & ex quorum conſideratione confuſi humilientur, quia tales non ſunt: admoneantur gra- Io. 13.

tur gratiarum actionis, ei qui custodiᵵ eos, ne tales efficiantur. Si autem deessent bonis prædictarum virtutum occasiones, merita ipsorum tantò fierent etiã minora: dicente Paulo. Quæ enim seminauerit homo, hæc & metet, Nec tamen diligendi sunt mali seu fouendi, sed tolerandi: maximè quorum occulta sunt mala, & alios non inficiunt, & est spes de correctione ipsorum. Vbi verò ista defecerint, ibi sine graui detrimento sustineri non possunt: & ideò eliminãdi sunt, ne putetur eorum prauitas bonis placere. Interim etiã dum tolerantur, puniendi sunt stimulis admonitionum, correctionum, confusionum, & castigationũ, vngendi etiam fomentis exhortationũ, cõsolationum, orationum, & promissionũ, si forte conualescant de infirmitate, & fortes fiant. Præcludenda est eis via peccandi, & tentationis aditus obstruendi, quod etiam bonis expedit, ne opportunitas mali faciat eos deteriores.

Gal.6.

8. Prælatus enim Vicarius Dei, cui data est potestas à Domino super familiam suam, & cui debent subditi ea de causa

causa vice Domini obedire: si non corrigit delinquentes, si permittit sub se vitia crescere, & cõsuetudines malas oriri, & iam exortas roborari, & dilatari, si videt regulares obseruantias dilabi, & transgressiones multiplicari, & pro posse non obuiat tàm præsentibus malis, quam imminentibus, triplicem Deo reddet rationem. Primò pro sua negligentia, quando non fecit ad quod officio tenebatur: nam ait; Cùm essetis ministri regni illius, non rectè iudicastis, nec custodistis legem iustitiæ, neque secundum voluntatem eius ambulastis. Horrendè & citò apparebit vobis, quoniam iudicium durissimũ his qui præsunt, fiet, &c. Secundò, quod oĩa peccata subditorum, quæ poterat & debuerat correxisse & præcauisse, imputãtur ei: vnde dicit Ezech. 33. Si non fueris locutus, vt custodiat se impius à sua via, ipse in impietate sua morietur, sanguinẽ autem eius de manu tua requiram. Tertiò pro abusione honoris, & potestatis sibi collatæ, quam ad propriam gloriam & cõmodũ retorsit, & non ad quod data est ei. Tollite ab eo talentum: (ait Chri-

Notent prælati & timeant. *Sap. 6.*

Nota.

Matth. 25.

ſtus) & inutilem ſeruum eijcite in tenebras exteriores, ibi erit fletus & ſtridor dentium. Oſtendat ergo bonus zelator, quantũ diligat Deũ, in eo quod beneplacitum eius in ſe & in alijs promoueat, nec ab hoc zelo molleſcat per deſidiam, nec labore laſſetur, nec conſilijs flectatur, nec aſtutijs circumueniatur, nec amicitia, nec blandimentis deliniatur, nec minis terreatur, nec per diuturnæ prauæ conſuetudinis præſcriptionem deſperet, quin ſuum officium exequatur.

QVOD SECVNDA ALA Prælatorum eſt pietas. Cap. IV.

1. SECVNDA ala huius Eccleſiaſtici *Seraphin*, eſt pietas ſiue fraterna compaſſio; vt ſicut eum charitas Dei ad zelum iuſtitiæ inflammat, ita fraterna dilectio ad pietatẽ informet. Nam & ſi vitijs debetur virga feriens, infirmanti tamen neceſſarius eſt baculus ſuſtentans: dicente Propheta: Virga tua

& baculus tuus &c. & Paul. in virga veniam ad vos, an in caritate, & ſpiritu manſuetudinis? Sic & ille Samaritanus vulneribus illius ſemiuiui relicti, infudit vinum zeli feruentis, & oleum pietatis mitigantis. *Pſ. 22.* *1. Cor. 4.*

2. Alia eſt autem infirmitas corporis, alia mentis, & vtraque indiget compaſſione. Infirmitas corporis triplex eſt. Primi ſunt infirmi decumbētes in lectulis vel in acutis, vel in alijs infirmitatibus grauibus laborantes. Alij ſunt infirmi per domicilium, vel etiam per terram quandoque deambulantes, & tamen ſæpe grauibus doloribus afflicti vt calculoſi, infiſtulati, ponderoſi & ſimiles. Tertij determinatam infirmitatem non habentes; ſed tamen corpore debiles, & viribus exhauſti, vt ſenes, & laboribus confecti, vel naturali infirmitate depreſſi; ſed quandoque accidentali languore ad tempus attriti.

3. His eſt triplici pietate ſubueniendum, ſcilicet remedijs medicinalibus, ſi congrue poteſt fieri. Item relaxatione rigoris, in victu, veſtitu, vigilijs, & hu-

iusmodi. Item exemptione laboris in officijs, seruitijs, discursibus, & huiusmodi, prout cuiusque necessitas exquirat. Ita quod primis de primo, secundis de secundo, tertijs de tertio, iuxta singulorum indigentiam specialius succurratur.

Nota pro curandis infirmis.

4. Omnis humanitas est infirmis & debilibus exhibenda, quia flagellati sunt à Domino: si super hoc ab hominibus tribulantur, ipsa eorum miseria clamat ad patrem misericordiarum cõtra illos, qui eos tribulant, conquerendo, dicente Dauid. Quoniam quem tu percussisti, persecuti sunt: & super dolorem vulnerũ meorum addiderũt &c. Infirmus enim. qui afflictus sibimet subuenire nõ valet, eo ipso amplius tribulatur, quia ab his, à quibus deberet, non consolatur; non à labore releuatur, non subuenitur indigenti, nec habet sibi cõpatientem, iuxta illud Propheticũ. In conspectu tuo sunt omnes, qui tribulant me, improperium expectauit cor meum & miseriam. Et sustinui qui simul contristaretur, & non fuit; & qui consolaretur, & non inueni. Et dederunt in escam meam fel expro-

Ps. 66.

Ibid.

brationis: & in siti mea potauerunt me aceto obiurgationis, fiant ergo eis quæ sequuntur &c. Bonus autem Prælatus agnoscit se fratrum suorum patrem, non dominum: & exhibet se eis medicum, nõ tyrannum; nec reputat eos vt iumenta sua, vel seruos emptionis, sed vt filios hæreditatis supernæ consortes: & facit eis, sicut vellet sibi fieri si similiter indigeret. Sed fortes & sani non sentiunt, quod sentit æger, ideò nesciunt eis compati; scient autem postea cùm dolebunt.

5. Quod si obijciant, quia sæpe fingũt se quidam debiliores, quam sint, nunquid propter hoc omnes sunt hypocritæ iudicandi? cum e contrario pro paucis iustis, vt habetur in Gen. multis malis Dominus voluerit pepercisse. Triplici autem ratione magis indigent infirmi subsidio pietatis, quam sani & robusti. Primo propter sustentationẽ vitæ, quia se ipsos non valent procurare; si tunc etiam ab alijs non procurantur, coguntur deficere, & nõ possunt subsistere, iuxta illud Reg. Ne penitus pereat, qui abiectus

Gen. 18.

Ob triplicẽ rationem infirmi sunt digni subsidio & misericordia.

1. Reg. 14.

abiectus est. Secundo propter restaurationem sanitatis, & virium, quas in infirmitate perdiderunt. Cum enim sanus & fortis solus indigeat sustentamento, vt quod habet, conseruet; æger & debilis indiget duplici refectione, ne pereat, & perdat, quod adhuc habet; & reparet quod amisit: dicente Domino: Ab eo

Luc.19. qui non habet, etiam quod videtur habere, auferetur. Tertio propter consolationis releuamen, quia cum sic multipliciter affligantur, solatium est eis, cum vident alios sibi compati: & ad reparationis suæ studium fideliter coo-

1. Reg 23. perari. & dicunt cum Saul. Benedicti vos a Domino quia doluistis vicem meam.

6. Sed dicunt aliqui. Illis debilibus digne subuenitur, de quibus est spes conualescentiæ: in illis vero de quibus non præsumitur, quod aliquando conualescant, inutiliter consumuntur expensæ. Hoc recte diceretur, si non propter meritum caritatis, sed propter retributionē humanæ vtilitatis, deberet infirmis misericordia exhiberi. Qui autem propter

hoc infirmo subuenit, vt cum sanatus fuerit, benefactum illud sumendo retribuat, merito charitatis se priuat. Vbi enim maior miseria, ibi clarior misericordia apparet & purior charitas. Expedit ergo Prælatum quandoque experiri infirmitates cæterorum, vt discat cõpati, iuxta illud. Non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmibus nostris &c. *Heb. 4.*

7. Infirmorum mente etiam sunt tria genera. Primi qui ex deuotionis defectu, vel intentionis impulsu, proni sunt ad scandala & peccata, ex facili occasione vacillantes, & ad lapsum procliues vt ait Aposto. Inter vos multi infirmi, & imbecilles &c. *1. Co. 11* Secundi, qui licet bonæ voluntatis sint & deuoti, tamen ex leui correptione, vel inuectiua obiurgatione pusillanimes, aut concidunt in quamdam desperationis diffidentiam, aut prorumpunt in grauem commotionis impatientiam, vnde postmodum dolent, & cæteri quandoque turbantur, vnde Paul. dicit. Debemus nos firmiores imbecillitates &c. Tertij sunt omnes generaliter *Rom. 15*

imperfecti, qui in diuersis virtutum studijs sæpe vacillant, & varijs pulsionum febribus sentiunt se interdum (etiam reluctantes) pulsari, modo elationis, modo accediæ, & inuidiæ, concupiscentiæ, gulæ, & aliorum vitiorum tam carnalium, quam spiritualium; qui dicere debent cum Psalm: Miserere mei Domine; quoniam infirmus sum &c.

Ps. 50.

8. Remedia his infirmitatibus adhibenda sunt, vt subtrahatur eis occasio scandali, opportunitas peccandi, ne videant vnde infirmentur, vel audiant; & ne sæpe permittantur extra domum vagari. Dina enim, vt ait scriptura, egressa domum corrupta est: & per exhortationes crebras exemplis patientiæ confortentur; & a duris increpationibus, donec conualescant de infirmitate, parcatur eis, & alijs offensis, quibus perturbentur: vnde Apostolus dicit. Patres nolite ad indignationem prouocare filios vestros, vt non pusillo animo fiant. Qui enim amplius commouet satis per se commotum, quasi prouocat contra se canem latrātem, vt mordeat eum. Item

Ge. 34.

Nota.

Colo. 3.

vt æquanimiter mores & imperfectiones eorum supportentur, nam dicit sapiens. Non omnes omnia possunt. Sicut autem rudibus & minus peritis solent doctores eorum imperitiæ ignoscere, cũ minus recte sentiant; ita & virtuosi benigne supportant aliorũ defectus, scientes, quod non omnes possunt æqualiter esse perfecti; & quasi paruulis & teneris in Christo grauiora, quam valeant portare, onera non imponunt; nec ab eis exigunt ea, quæ vires ipsorum excedunt. Hinc in Gen. Nosti quod paruulos habeam teneros, & oues fœtas mecũ, quas si plus in ambulãdo fecero laborare, morientur vna die cuncti greges. Hoc est. Qui paruulos imperfectos, & aliquam bonam habentes voluntatem, quasi fœtus in vtero, plus vrgent in exercitio virtutis, quam secundum gratiam, quam acceperunt, etiam illud quod iam habent, supra vires agitando extingunt in eis: quod prouidens Paul. ait. facti sumus paruuli in medio vestrum, tanquam si nutrix foueat filios suos quod ita humiliter & pie blãditus sum vobis, cõde- *Gen. 33* *1.Th.2*

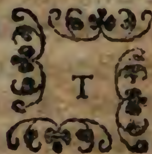
ſcendens veſtræ teneritudini & imperfectioni. Quod contra de duris & non compaſſiuis paſtoribus conqueritur Dominus dicens. Quod infirmum fuit, non conſolidaſtis; & quod ægrotum, non ſanaſtis; & quod fractum, non alligaſtis; & quod perierat, non quæſiſtis. Sed cum auſteritate imperaſtis eis, & cum potentia &c. & Bernar. Vt quid grauatis iugum veſtrum ſupra ceruices diſcipulorum, quorum vos potius iugum portare debetis? ponite onera, producite vbera, pectora lacte pingueſcant; & ſi interdum ſeueritate opus ſit, paterna ſit, non tyrannica, iuxta illud. Porta eos in ſinu tuo, ſicut portat mulier infantulum ſuum, & defer in terram, pro qua iuraui, &c.

Ezec. 34.

Serm. 23. ſup. cant.

Num. 12.

QVOD TERTIA PRAELATOrum ala, eſt patientia. Cap. V.

1, ERTIA ala Eccleſiaſtici Seraphin, eſt patientia, & conſtans longanimitas. Sicut enim tectū

taber-

tabernaculi, vt interiora munda mane-rent, & nitida, excepit in ſe pulueres, & imbres, & ventorum impulſus, ita ſu-periores, qui fideliter ſubditos ſuos de-fendunt à turbine peccati, neceſſe eſt ſæpe diuerſarum excipere tempeſtates aduerſitatum; ſicut gallina pro pullis ſe obijcit miluo, vt eos defendat. *Ex Gr. 25. moral. ca. 16.*

2. Tria vero ſunt inter alia, in quibus patientia ei neceſſaria maxime videtur. Primo propter multiplices labores & curas, & occupationes diuerſimode emergentes. Cura enim continua vrget eum tam de ſpiritualis prouidentia di-ſciplinæ, quam de corporalis ſubſidij prouiſione. Vnde & Apoſtoli non ſolũ de ſpiritualibus, ſed & de temporalibus fidelium neceſſitatibus, maxime paupe-rum, ſoliciti erant, iuxta illud. Iacobus & Ioannes & Cephas dexteras dede-runt mihi, & Barnabæ ſocietatis, vt nos in gentes, ipſi autem in circũciſionem, ſcilicet Euangelij prædicationem ex-tenderent, tantum vt pauperum Chri-ſti memores eſſemus: quod etiam ſoli-citus fui hoc facere, &c. Dominus quo- *Ad Galat. 2.*

que turbas, quas verbo salutis pauit, etiam pane corporali in deserto se sustinentes, cum aliunde non haberent, refecit. Occupationes quoque variæ tam ex domesticis curis, quam extraneis causis frequenter emergunt; quibus cogitur aliquatenus implicari; & quomodo se de illis expediat, anxiari. Ex his etiam labores plurimi crescunt discursuum, vigiliarum, tractatuum, & aliarum fatigationum, pro quibus omnibus patiētia necessaria est, ita vt Moyses mitissimus & Deo familiarissimus, propter hoc in plures onus gubernationis populi sit partitus, quasi non valens tot negotia sustinere, sicut scriptum est. Non valeo solus vestra negocia sustinere, & pondus ac iurgia: date e vobis viros sapientes & gnaros, & quorum conuersatio probata sit in tribubus vestris, & ponam vobis eos principes, &c.

Marc 6 & 8.

Deu. 1.

3. Secundo est ei patientia necessaria pro tardo profectu illorum, pro quibus continue fatigatur. Videt enim paucos eorum proficere. videt post, quia per multos conatus suos ea quæ multo la-

bore in modico iam emendari cœperant, ex facili iterum dilabuntur, & propter plures difficultates, & obſtacula profectum ſpiritualem impedientia, quaſi in deſperationem tendere fructum laboris ſui, ſicut qui multa ſeminauit, & pauca conſpicit oriri: videt etiam quandoque, quæ perſonaliter iubet & ordinat, negligenter impleri & ſeruari; & ſæpe ſub ſpecie boni latenter malum ſubintrare, ita quod non audet aperte vt malum redarguere, cum bonum in ſuperficie appareat, & tamen in fine per hoc maius bonum deſtruitur, & apertioribus malis aditus aperitur. Verbi gratia, vt multi ſaluentur, plures quam opportunè tenere poſſumus, recipimus. Sed ipſa tandem multiplicatio erit paupertatis noſtræ obfuſcatio, dum plures velint pluribus gaudere, non carere: inde ſequitur frequentior diſcurſus pro acquirendo neceſſaria, exquiruntur viæ inſolitæ in petēdo, incautius agitur contra regulam vel recipiēdo, quies deuotionis extinguitur, mores religioſi in deſuetudinem vertuntur, conſueſcunt

fratres libenter euagari, & diuersa carnis commoda venari, familiaritates in regula prohibitas contrahere, munera à confitentibus quærere, ædificationes animarum pro quæstu vendere, diuitibus adulari; areas dilatare, sumptuosa palatia exaltare, scandala non curare; & Dei honor, qui ex nostra sancta conuersatione, & aliorum exinde ædificatione prouenire debuerat, agendo his contraria conculcatur. Idem est de præpropera promotione iuuenum, & nondum probatorum ad ordines, & officia confessionis, prædicationis, & prælaiionis. Idem de pluribus, quæ coram hominibus sunt alicuius apparentiæ, sed religionis puritatem interius coram Deo obscurant, & rudes in religione, qui interna non sapiunt, putantes in his exterioribus honestatibus totam vim spiritualis conuersationis constare, magno Zelo eas defendunt, & de veris virtutibus, & spiritualibus non curant. Hæc & alia plurima videns spiritualis prælatus, qui omnia in veritate diiudicat, tabescit & vritur, & non valens corrigere pro

desiderio, in virtute patientiæ mirabiliter exercetur, & dicit cum Propheta. Tabescere me fecit Zelus meus: Zelus domus tuæ comedit me &c. *Psalm. 118.*

4. Tertio necessaria est ei patientia, pro ingratitudine illorum, pro quibus tanta solicitudine laborat, scilicet, quod vix vnquam eis satisfacit, quin semper conquerantur, quod aliter posset eis, & melius facere, si vellet; quod sæpe perplexus est, an debeat eorum importunitatibus cedere, & acquiescere in omnibus, quæ cupiunt; vel rigide tenere, quod credit esse magis expediens iuxta illud Paul. Quid eligam ignoro, coarctor enim &c. Item quod inuertunt ei plurima, quæ facit; & interpretantur ad deterius, & super his visitant eum, & murmurant, & accusant, & detrahunt ei, & sumunt inde materiam scandali, vnde putabat se Deo, & ipsis obsequiũ præstitisse, ita, quod vix in aliquo potest inueniri medium in hoc quod ordinat, aut facit, quin semper aliquibus displiceat, & turbentur. Item quod etiam in faciem quidam resistunt ei, vel litteris

Nota angustias Prælatorum.

Phi. 1.

arguunt eum & despiciunt, & concitant alios vt se ei opponant, vel astute impediunt, ne possit perficere quæ deberet.

Triplex patientiæ necessaria prælatis.

5. His & alijs aduersis, quibus diuersimode impetitur, triplici patientiæ scuto studeat se opponere. Primo vt modeste, & mature, & benigne ad singula respõdeat, & impetũ feruoris reprimat, ne in voce, aut vultu, seu moribus impatientiã ostendat. Tunc enim magis proficit per patientiam, & tãdem deuincit, quos impetuose agendo prouocaret. Sic

Iud. 8.

Gedeon modeste respondens viris Effraim, contra se iurgantibus, compescuit spiritum eorum, quo tumebant: nam teste Sap. Responsio mollis frangit iram, sermo durus suscitat furorem. Vix enim commotio commotione sedatur, & vitium vitio non sanatur. Impatientia enim prælati confundit, quæ promouere poterat bona. His modis alios scandalizat, iuxta illud: Qui impatiens est, exaltat stultitiam suam, scilicet alijs pandendo, reddit eum subditis, & alijs contemptibilem, vt dicitur in Prou. Qui vanus & excors est, patebit contemptui.

Prou. 15.

Pro. 14.

Pro. 12.

Facit eum exosum & horrendum, iuxta illud Eccl. Terribilis est in ciuitate sua homo linguosus, & temerarius in verbo suo odibilis erit. Prouocat alios ad impatientiam dicente scriptura. Vir iracundus prouocat rixas; qui autem patiens est, mitigat suscitatas. Non audent ei subditi necessitatẽ suam aperire, iuxta illud Iob. Si cæperimus loqui tibi, forsitan moleste accipies. Replet domum murmure & rancore, vt patet in Prou. Qui conturbat domum suam, possidebit ventos, scilicet conspirationum. Teneros mente fugat, & pusillanimes facit, sicut dicit Salomon. Spiritum ad irascendum facilem, quis poterit sustinere? Nemo audet eum monere de his, quæ forent emendanda, vt patet 1. Reg. Ipse est filius Belial, ita vt nemo possit ei loqui. *Eccl. 9.* *Pro. 12.* *Iob. 4.* *Pro. 11.* *Pro. 19.* *Reg. 25.*

6. Secundo studeat esse pacificus, vt nec vindicet se de illatis iniurijs; nec in corde oderit illos; nec curam eorum segnius agat; nec quærat eos à se remouere, immo libentius teneat eos, vt per hoc & illos & alios ædificet benefaciendo ingratis, & vt p se virtutis exercitiũ in eis

habeat, exemplo ſummi paſtoris, qui ait. Eritis filij altiſſimi, quia ipſe beni-
Luc. 6. gnus eſt ſuper ingratos, & malos. Cum enim ſit proprie officium paſtoris docere virtutes, ſi vitioſos remouet à ſe, quos docebit? Si medicus fugit ægrotos, quos curabit? Si fortis tyro declinat impetentes ſe, quomodo aſſequetur triumphum gloriæ? Si negociator negligit merces, in quibus magna lucretur, quomodo poterit ditari? Inde eſt, quod inter alios tot sāctificati ſunt Epiſcopi, & Prælati, quia tam agendo bona, quam patiendo aduerſa, & alios ædificando, ad alta perfectionis culmina, officij ſui occaſione peruenerunt, dicen-
1. Tim. 3. te Pau. Qui Epiſcopatum deſiderat, &c.

7. Tertio ſit patiens, vt non minus ſit voluntarius, & ſtudioſus ad exequenda ea, quæ officij ſui ſolicitudo requirit, propter tædium laboris, vel tarditatem profectus, vel importunitates ſubditorum, vel alia grauamina, quia ſic ad alta merita peruenitur, iuxta illud. Vos
2. Par. 15. ergo confortamini, & non diſſoluantur manus veſtræ, erit enim merces operi

veſtro.

vestro. Istæ manus Prælati, sunt instantia in agendo, & patientia in sufferendo quod grauat. Quæ si non dissoluantur per desidiam, seu intolerantiam, merces æterna ei cumulatur. Per has namque aduersitates rector a peccatorum puluere purgatur, quem contrahit ex humanæ infirmitatis subreptione: In multis enim offendimus omnes: & in pluribus negocijs plures negligentiæ sępe fiunt, à quibus purgari necesse habent hic prælati, ne illic durius puniantur, iuxta illud. Si inique aliquid gesserit, corripiam eum in virga virorum, & in plagis filiorum hominum. Item per has dum deprimitur, à tumore superbiæ custoditur, quæ potentibus periculosius insidiatur, dum & sublimitas officij & libertatis licentia, & boni operis placentia facile mentem eius extollerent, nisi aduersitatis iugum, collum præsumptionis eius humiliaret, & sic a superbiæ voragine defensaret. Nam in Iob legitur. Erudiens instruit disciplina, vt auertat hominem ab his, quæ fecit, & liberet eum desuper eruens animã eius

2. Reg. 7.

Iob. 33.

a corruptione, & vitam illius vt non transeat in gladium, increpat quoque per dolorem in lecto &c. Custos enim salutis, & profectus boni rectoris est humilitas aduersitatis; sine qua eum successus prosperitatis cito releuasset in ventum præsumptionis. Vnde Dauid secundum cor Dei electus, quando premebatur aduersis, deuotissimus fuit, & humilis: qnando autem extollebatur prosperis, incidit in culpam offensionis, ipso
Ps. 118. attestante, cum dicit. Bonum mihi, quia humiliasti me. &c. Item vt dictum est, eius meritum exinde multiplicatur dũ non solum pro bonis, quæ in se & alijs promouet, gloriam acquirit, sed etiã pro aduersis, quæ patitur magnifice coronatur; sicut aurum quod per ignem probatum fit pulchrius & preciosius, sicut scri
Sap. 3. ptum est. Tanquam aurum in fornaee probauit &c. Sæpe autem spiritualis profectus crescit, dum non sentitur: & roboratur, cum magis infirmari putatur,
Mar. 4. iuxta illud. Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo iaciat sementem in ter ram, & dormiat & exurgat nocte ac
die.

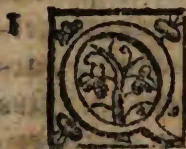
die; & ſemen germinet, & creſcat, dum neſcit ille &c.

8. Non autem mirum, ſi omnes conatus rectoris nō proficiunt in omnibus cum nec Dei operatio in omnibus proficiat ad ſalutem ipſorum: & multi ſint vocati, & pauci electi. omnia enim, quæ ſeminantur, nō conualeſcunt & qui theſauros effodiunt, libenter multam terram eruderant, vt modicum auri vel argenti reperiant. Tantus autem profectus eſt boni rectoris, quantū foret detrimentum ſi non eſſet; ſicut lux tantum eſt bonum, quantum eius abſentia malū. Animare etiā debet rectorem ad laboris tolerantiam, quod non minus meretur in illis, qui deficiunt, vel modicū proficiūt; quam in his, qui maxime proficiunt. Nō enim dicit Apoſtolus, vnuſquiſque propriam mercedem accipiet ſecundum ſuū profectum; ſed ſecundum ſuum laborē. Dei enim eſt incrementum dare: plus enim laborat doctor in indocili, quam in docili diſcipulo; & ideo apud iuſtū æſtimatorem laboris, plus meretur. In terra ſterili & ſaxoſa agricola plus laborat, *Nota.* *1.Cor.3*

& ſi-

& si fructus paucior, sed precium maius. Et quæ difficilius elaborantur, sæpe carius venduntur.

DE QVARTA PRAELATORVM ala, quod sit exemplaris vita. Cap. VI.

1 VARTA ala est, vt sit exemplaris in vita, ipse namque debet cęteris esse norma viuendi, vt quæ docet verbis, ostendat actionũ fructus, sicut qui geometriam docet, pingit in sabulo figurarum demonstrationes, vt quod dicit, melius capiatur. Nam dici-

Act. 1. tur in Act. cæpit IESVS facere, & docere, & alibi, exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis ita & vos faciatis. Gedeon ait suis. Quod mẽ facere videritis, hoc facite.

2. Quamuis igitur non solum in præfatis, sed in omnibus virtutum exemplis

Io. 13. debeat Rector præcedere subditos, spe-

Iud. 7. cialiter tamen in his tribus, scilicet in communis obseruantiæ conformitate, in

man-

mansuetudinis humilitate, & in maturitatis honestate. Vnde Apo. ad Tit. In omnibus te ipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctina, in integritate, & in grauitate. Communem vitam cum cæteris obseruet in victu, vestitu, laboribus, vt non vacet conuiuijs, & potationibus, cum alij sobrio cibo, & potu vtantur, nec sit eis dissimilis habitu, cum quibus est ei professio communis. Nec à labore cæterorum se subtrahat, qui illos iubet in eisdem laboribus exerceri. Pastor si se à grege segregat, oues insidijs luporum exponit, sanus sit sanis, & infirmus infirmis, velut alter Paulus, qui dicebat. Factus sum infirmus infirmis, scilicet exemplar, vt infirmos lucrarer. Omnibus omnia factus sum, vt omnes facerem saluos. Nam si sanus debiliter viuat, facit eos exemplo suo carnales. Si vero infirmus recusat infirmorum reme dia, facit eos pusillanimes, innués quod aut velit eos similiter facere, aut non cupiat eis, vt melius fiat illis. Alacrius certat miles in acie, si ducem suum secum cernit laborem certaminis tolera-

ad Tit. 2.

1. Cor 9

Act.1. re. Vnde in Act. dicitur. In omni tempore, quo intrauit, & exiuit inter nos Dominus Iesus incipiens à baptismate Ioannis vsque ad diem, qua assumptus est à nobis; &c. hoc est à primo tempore quo cæpit habere discipulos post baptismum, vsquequo ascendit ad Patrem semper exemplo suo erudiuit nos, intrans familiariter cum discipulis viuendo, & exiens vtiliter cum turbis (prout congruebat) conuersando.

3. Sit etiam humilis moribus, vt mores eius ostendant eum non alta de se sentire, nec affectare prælationem, sed timere, & coactum tenere, & magis desiderare subesse, & eos, quibus præest meliores se iudicare, & eorum potius se seruum, quam magistrum, vel dominum reputare. Qui maior est in vobis, fiat sicut minor, & qui præcessor est, sicut ministra-

Lu. 22. tor, ait Dominus. Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat, &c.

Eccl. 32 Vnde in Eccl. dicitur Rectorem te posuerunt &c. Sit etiã humilis affabilitate, vt subditi facilem accessum ad eum habeant, fiducialiter ei loqui (de quibus in-

digent)

digent) audeant, & patienter eos audiat, & benigne eis ſatisfaciat, & ſtudioſe inſtruat, & alacriter exhortetur, ſtudeat magis amari, quã timeri, quia lubentius obeditur ei, qui diligitur, quàm qui timetur. Obediẽtia dilectionis, propriè eſt volũtaria, timoris autem magis eſt coacta. Quanto ergo illa habet de voluntario, tanto ſublimior eſt in merito, finis autem officij regiminis eſt cõmiſſos ſibi ad vitam æternam dirigere, & ad ſimilia virtutum merita fideliter promouere. Sit etiam humilis in vſu rerum temporaliũ, vt nihil habeat pompoſum, vel diligat, ſed omnia quæ habere videtur, paupertatem voluntariam demonſtrent, & humilitatem oſtendãt, ſcilicet veſtes, libri, cella, lectulus, vtenſilia, menſa, palliũ, & huiuſmodi vt nihil in omnibus appareat quod notã iactantiæ, vel curioſitatis habeat, nec talia fieri ab alijs patiatur. Similia etenim ſimilibus congaudent, alta ſublimibus, humilia humilibus delectãdo. Non eſt autem humilis cordis indiciũ, curioſa quærere, pretioſa affectare, & excelſa ambire. Nam ſcriptum eſt.

Finis Regiminis.

Iob. 41. Omne ſublime videt. Ipſe eſt rex ſuper vniuerſos filios ſuperbiæ.

14. Maturitatis honeſtas perpenditur in tribus, ſcilicet ſi non ſit leuis in moribus, videlicet in verbis, & rixis ſcurrilibus, & irreligioſis, quæ licet in ſe quandoque quaſi grata putentur, minus tamen reuerendum faciunt. Gre. enim dicit. Non facile eius prædicatio recipitur, ſi leuis in moribus videtur. Nam etſi Prælatus magis diligendus ſit, expedit tamen, vt ab inſolentibus timeatur; Ipſe amor aliquo modo ſuauior ſentitur cum reuerentia mixtus. Quod patet in amore ſui conditoris, cuius quò maieſtas ſublimior agnoſcitur, dignationis dulcedo ſapidius amatur, ſicut dicit propheta. Dulcis & rectus dominus, propter hoc legem dabit &c. Item ſi non ſit leuis in affectu per priuatos amores notabiles tàm ad fœminas, quàm ad quaslibet leues perſonas, licet enim meliores in affectu præferendi ſint minoribus, & omnes propter ſpem ſalutis in Chriſto amplectendi ſint, in actu tamen exhibitionis exterioris taliter ſe gerat ad

Home. 3. ſup. Ezech.

Pſ. 24.

Charitas affectualis & actualis de qua Berna. 50. ſup. cant.

omnes, vt nullus se ab eo contemni propter alios suspicetur, sed quilibet ab eo se diligi præsumat & fiducialiter ei quasi singulari amico confidat, ne alicui indignatio & inuidia in alijs nutriatur. Sicut fratres Ioseph, qui oderunt eum, pro eo quod à patre singularius amaretur, vt dicitur in Gen. Item si non est leuis in proposito, & inconstans in consilio, vt quod iam placet mox displiceat, modo velit vnum, modo contrarium, vbi rationabilis causa non apparet. Quis enim eius iudicio credat, vel eius voluntati se contemperet, quem in neutro stabilem agnoscat? Ideo eius subiecti non possunt eius reuereri prudentiam, nec sciunt se parare ad voluntatis eius obedientiam, & in vtroque non potest esse modicum nocumentum. Propterea dicit Paul. Omnia probate, quod bonum est tenete, & facite sine hæsitatione, & retractationibus quæcunque facitis.

Gen. 37

1. ad Thes. 5.

5. Vbi tamen causa rationabilis subest iustæ necessitatis, vel piæ vtilitatis vt aliter, & aliter aliquid fieri expediat, non est hoc leuitatis, sed maturiatis,

quia ſicut ſtultum eſſet, melius mutare in deterius, ſic etiam ſtolidã eſt obſtinatio, tam pertinaciter inhærere cõceptis, vt pro maiori bono & aperto, ab eis flecti non poſſit iuxta illud. Nec putetis ſi
Heſter. 16. diuerſa iubeamus ex animi noſtri venire leuitate, ſed pro qualitate, & neceſſitate temporũ, vt Reipublicæ poſcit vtilitas, ferre ſententiam. Vnde & Apoſtolus excuſat ſe, cũ promiſerit Corinthijs ſe
2. Cor. 1 venturũ, quod non leuitate hoc promiſerit, ſed pro eorũ vtilitate cũ dixit: Vo-
Eccl. 10. lui prius venire ad vos, &c. Et in Eccl. ſecundũ iudicem populi ſic & miniſtri eius, & qualis rector eſt Ciuitatis, tales & inhabitantes in ea. Boni magiſtri bonos diſcipulos facere conſueuerunt, vt frequentius multi fierent meliores in religionibus, & in Eccleſia, ſi melioris vitæ eis exempla à ſuis doctoribus proponerentur. Negligentia vero huiuſmodi ab illis qui culpabiles ſunt, diſtricte in
Ezech. 34. iudicio requiretur. Nã Dominus dicit. ecce ego ipſe ſuper paſtores requirã gregem meũ de manu eorũ. Doctrina verborũ ſine exemplis operum, eſt ſicut ce-

mentum ſine calce aridũ, & inualidũ; Ipſi leniebant parietem abſque temperamento, dic eis quod caſurus ſit, De correctis exemplaribus correcta ſcribũtur volumina, de corruptis corrupta. Tenacius inhæret doctrina operũ, quã verborum. Nam cuius vita deſpicitur, reſtat vt eius prædicatio contemnatur.

6. Rector enim præcipue ad hoc ſtudere debet, vt ſibi cõmiſſos faciat Chriſtiformes, ideſt vt formã vitæ ad doctrinam Chriſti eis imprimat, vt non ſolum mente eum attendant, ſed & moribus imitentur. Vnde Apoſt. ad Epheſ. dicit eſtote imitatores Dei, ſicut filij &c. Et ad Galat. Filioli mei, quos iterum parturio donec Chriſtus formetur in vobis, Sed cum ex verborum doctrina minus capiant de doctrina Chriſti, debent et formam eius viſibilẽ in ſe ipſis oſtendere, vt eis profundius imprimatur, dicentes cum Apoſtolo, Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti, quaſi dicat, ſi formã Chriſti deſideratis ad imitandũ agnoſcere, in meis hanc moribus conſiderate. Et ad Gal. Viuo ego, iam non

Eph.5. *Gal.4.* *Gal.2.*

Gal. 2. ego, viuit verò in me Christus, Vicarius enim Christi vicem Christi debet gerere in beneplaciti eius promotione, in potestatis eius auctoritate, & in similitudinis eius repræsentatione, scilicet vt ea, quæ vult, promoueat in subditis, & eius auctoritate illa possit, quæ eis expediũt, & eum in se imitabilem illis, moribus & vita demonstret, idem dicente. Apost. alibi. Non enim nos metipsos prædicamus sed Iesum Christum Dominum nostrum, nos autem seruos vestros per Iesum, Ille vero se ipsum, & non Christum prædicat, qui gloriam propriam quærit dicendo, & qui malis exemplis se potius, quam Christum ingerit subditis imitandum. Nam dicit Apost. Aemulantur vos non bene, sed excludere vos
Gal. 4. volunt, vt illos æmulemini, hoc est non bono zelo præsunt vobis, per sua praua exempla excludunt vos ab imitatione Christi, vt mores eorum discatis, & exempla sequamini.

QVOD QVINTA ALA PRAElatorum, eſt circumſpecta diſcretio. Cap. VII.

1 QVINTA ala Eccleſiaſtici huius Seraphin, eſt circumſpecta diſcetio, & prouida faciendorũ conſideratio. Quæ quam neceſſaria ſit rectori animarum Salomon oſtendit, qui 3.Re. 3. habens à Deo poſtulandi (quæ vellet) optionem, prætermiſſis omnibus petiuit ſapientiam, ſine qua aſſeruit non poſſe populum bene regi. Dabis ergo Domine cor ſeruo tuo docile, vt iudicare poſſit populum tuum, & diſcernere inter bonum, & malum. Et alibi dicit. Ad vos Sap.6. ergo reges ſunt hi ſermones mei, vt diſcatis ſapientiam, & non excedatis, & Pſal. 2. Pſal. Et nunc reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram. Rector enim eſt dux gregis ſibi commiſſi, & ſi ipſe errauit, grex in deſperatione confuſus interibit. Sicut oculus eſt lux totius corporis, ita paſtor gregis commiſſi iuxta

quod oculus eſt clarus & obſcurus, ſic
etiam corpus ab eo regitur directe, vel
per deuia. Duplex verò circunſpectio
rectori neceſſaria eſt, vt ſciat quid agẽ-
dum ſit, & qualiter. Nam nec bonũ eſt,
Ser. 40. ſup. Cã. niſi bene fiat id eſt ſicut decet Bern. Tol-
le diſcretionem, & virtus vitium erit. Si-
ne ipſa zelus præcipitat teſte Apoſtolo,
qui ait Aemulationem Dei habent, ſed
non ſecundum ſcientiam. Item compaſ-
ſio condeſcendit vſquequaque ſub ſpe-
Pro. 13. cie pietatis, ſicut Proue. qui parcit vir-
gæ, odit filiũ hoc eſt, qui ſub ſpecie pie-
tatis peccantem non corrigit, animam
eius ad interitum mittit. Item patientia
2. Para. 13. ſine diſcretione remiſſum in regiminis
vigore facit. cum ſpecie humilitatis re-
belles non reprimit. Vnde ſcriptum eſt.
Quod Roboam erat rudis, & corde pa-
uido, nec poterat reſiſtere eis ſcilicet
qui Domino, & ſibi oppoſuerant. Item
ſine diſcretione qualecunque bonum
exemplum inefficax ſit ad ædificandum
alios, ſicut bonus cibus non eſt delecta-
Leui. 1. bilis ſine cõdimento ſalis. Ait Leuit. In
omni oblatione tua offeres Sal, & Apoſ

dicit. Rationabile obſequiũ veſtrum. Si recte offeras, rectè autem non diuidas, peccaſti: hoc eſt bona facere non ſufficit, niſi diſcrete, qualiter, quando, vbi, quare agendum fuerit videatur. *Ro. 12.*

Rector circa quattuor ſit circumſpectus.

5. Quamuis autem plurima ſint circa quæ rectorem oportet eſſe circumſpectum, quæ non poſſunt breuiter poni, tamen quatuor videntur præcipua, in quibus debet eius prouidentia vigilare. Vnde dicitur in Exodo. Iubetur Pontifex ingrediens Sanctuariũ, vt miniſtret Domino, inter alia ornamenta ſemper in pectore rationale iudiciũ deferre, & in ipſo quattuor ordines gẽmarũ, ita quòd quilibet ordo tres lapides contineat preciosos auro incluſos &c. Pontifex Dño miniſtrans Sanctuarium ingreditur cum prælatus curam animarũ ſuſcipit, vt in earum ſaluatione gratiſſimũ Deo præſtet obſequium; nullũ enim Deo gratius ſacrificium, quam zelus animarum. Qui inter alia virtutũ inſignia ſemper debet rationis iudicio quatuor ad officiũ ſuum præſtantia in pectore verſare. Primum eſt, quomodo in ſtatu debito cõmiſſos *Exod. 28.*

ſibi

ſibi gubernet. vt boni ſui proficiant, & perſiſtant. Secundum quomodo lapſos, & deuios corrigat, & emendet. Tertium exteriora negocia, quæ requiruntur ab eo, congrue diſponat. Quartum quomodo ſe in his cuſtodiat, & gerat. Tres lapides in ſingulis verſibus ſunt tria ad ſingula eorum quatuor pertinentia. Ad ſtatum debitum tenendum conuenit, vt rector ſubditorum mores, conſcientias, & vires perſpicue agnoſcat, vt ſecundũ quod vnicuique expedit onus obſeruantię regularis imponat. Non enim omnes omnia poſſunt æqualiter, & vnuſquiſque proprium habet donum ex Deo, alius ſic, alius vero ſic, Vnde in lib. Numer. dicitur; Aaron, & filij eius intrabunt, ipſi quoque diſponent onera ſingulorum, & diuident quid portare quis debeat. Aaron, & filij eius, ſunt prælati maiores & minores, qui debent intrare, ideſt interiora cuiuſque agnoſcere, & ſecundum quod conuenit ſingulis onus religioſæ conuerſationis imponere. Et propter triplicem obſeruantiæ qualitatem, quæ ſunt tres lapides precioſi, in

Num.4

primo

primo versu quattuor ordinum prædictorum.

3. Prima obseruantia consistit in illis, quæ sunt iuxta cuiusque professionis formam de necessitate salutis, quæ ita annexa sunt ordini, & regulæ, vt eorum transgressio temeraria inducat mortale peccatum, vt est obedientia præcepti, voluntaria paupertas, castitas, & alia præceptorie imperata, in quibus locum non habet dispensatio magistri, cum & ipse sit ad ea seruanda ligatus. Hæc necesse est prælatum vigilanter agnoscere, quia tenetur ea facere ab omnibus studiose seruari, & nolentes cogere ad seruandum, & pro nulla causa permittere (quantum in se fuerit) aliquem cōtraire, etiam si magna propter hoc sibi, & fratribus tribulatio, & dispēdium immineret. Quis nos separabit à charitate Christi (ait Paul.) tribulatio, an angustia, an persecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius; quasi dicat, non debet. Hoc est contra illos qui dicunt: si sic, vel sic, non acquireretur necessitas fratribus, nec possent hic *Rom. 8.*

aliquatenus ſuſtentari. Cum talis forma conquirendi eſt contra regulam, & in ſcandalum, & in religionis deformitatem. Melius eſt ibi non eſſe religioſos, vbi non poſſunt, vel non volunt viuere vt religioſi, quia tunc nec ipſi pereunt, nec alij de ipſis ſcandalizantur, dicente Domino. Qui ſcandalizauerit vnum de
Matth. 18. puſillis iſtis, expedit ei &c. Quid ergo qui multos, & magnos ſcandalizat? Iſta conſideratio prima debet eſſe gemma lucens in pectore Pontificis, ideſt præ omnibus curanda.

4. Secunda verſatur circa illa, quæ ſpectant exercitium altioris perfectionis ſcilicet ſingularis patientiæ, admirandæ humilitatis, ſtupendæ charitatis, arduæ ſobrietatis, eximiæ paupertatis, & ſublimis deuotionis, & ſimilium virtutum, ad quas debet rector commiſſos exhortationibus, monitis, & exemplis efficacibus afficere, & attrahere magis quàm inuitos cogere. Conſilia enim perfectionis ſuadentur, non imperantur, præter ea quæ in voti emiſſione exprimuntur, vt continentia. Præcipua tamen

causa monasticæ institutionis fuit, vt esset schola palæstralis exercitij perfectionis. Palæstra, vt dicitur, fuit ludus nude luctantium, qui se oleo perungebant, ne à colluctantibus teneri possent; & ita ad terram deijci. Et apte similatur à Paulo Luctamini religiosorum, cū dicit. Omnis enim qui in agone contendit ab omnibus se abstinet. Rector igitur & hanc gemmam ferat in pectore, vt sectatores suos doceat, & prouocet non solū viam tenere, qua saluentur, sed etiā ad perfectionem tendere, per quam sublimem in cœlo gloriam assequantur.

Palæstra.

1. Cor. 9

5. Tertia cōsistit in illis, quæ nec sunt de pura necessitate salutis, nec de eminentia perfectionis, sed tamen ad vtriusque acquisitionem, & conseruationem a sanctis Patribus apte statuta sunt, ad exercitiū bonorū operum, & decorē ipsius religionis, & ad ædificationem intuentiū, vt sunt ieiunia, silentiū, solemnitas Diuinorū officiorū, & exteriores corporalium exercitationū honestates, quæ iuxta Apost. tam vtiles sunt, sicut instrumenta pro artificiis, quæ possent &

Tim. 4.

aliter peragi à peritis, cum prius fuerint artes, quàm talia instrumenta. Vnde discretus prælatus cum necessitas exigit, vel maior vtilitas requirit, dispensat in talibus pro causa, pro loco & tempore sine difficultate, cum viderit expedire. Vbi autem maior vtilitas, vel necessitas non exigit, studiose faciat ea seruare. In hoc indiget prælatus non modica discretione, vt sciat inter rigorem & remissionem medium tenere. Si autem nimis fuerit rigidus, & ipse minus erit dilectus fratribus, & illi minus erunt voluntarij ad alia quæ vtiliora, & necessariora forent. Rutsum si fuerit plusquam conuenit remissus, in talibus cito maior dissolutio subsequetur. Qui spernit modicar paulatim decidit, ait sapiens. *Ecc. 19.*

6. Circa lapsorum correptionem discretio prælati similiter vigere debet. Hic est ordo secundus, tres gemmas continens, quia triplex continentia ad hoc est necessaria, sicut sunt tria genera delinquentium. Quidam enim cum deliquerunt, mox aut intus moti à spiritu, aut foris correpti ab homine, ad pœni-

Nota tria genera delinquentium.

teutia

tentiæ remedium confugiunt. His cum clementiæ fomentis medicus ſpiritualis remedia ſatisfactionis ſic temperata debet adhibere, quibus, & ſatisfaciãt Deo de offenſis, & proximo de ſcandalo, vt cæteri peccare magis timeant, & tamen propter leuitatem remedij, ipſos non pœniteat, ſe pœnitentiæ ſubmiſiſſe. Nam dicit Paul. ſi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui ſpirituales eſtis (ſubaudi medici) huiuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis, conſiderans temetipſum &c. ideſt talem ei ſatisfactionem imponite, per quam cognoſcat pondus reatus ſui, ita tamen clementer, ſicut tibimet velles alium compati, ſi tali peccato delinqueres, & hæc eſt vna gemma ſecundi ordinis diſcretio talis. Alij cum delinquunt, tegunt, palliant, defendunt, & virus interius latet. Et licet rector ex certis indicijs deprehendat ibi ſaniem putridam eſſe collectam, tamen non ita erumpet exterius, nec per euidens teſtimonium, nec per voluntariam confeſſionem, quòd poſſit opportunè ferro aperte correctionis ſecare. ſi

Ad Galat, 6.

corripit, non proficit; & videtur magis vitiorum diffamator, quàm vitioſorum corrector, ſed mouetur, & diſſimulat, vritur & anxiatur tam pro anima fratris, quàm pro ſe, quia non corrigit delinquentem. Cum ergo aliud congrue facere non poſſit, oportet, vt diſſimulet, & patientiam ſuam exerceat. & quod arguendo non valet, orando laboret obtinere, vt aut Deus citius demum corrigat, aut latentem eius malitiam detegat, vt aliquod remedium apponatur. ſicut Dominus Iudam traditorem diu tacite tolerauit, quòd eum aperte non corripuit, donec intantum eius iniquitas creuit, quod per ſe patenter erupit; quæ quamdiù latuit, licet in ſe læthaliter ægrotauit, tamen aliis non nocuit, & ideo irreprehenſibiliter potuit tacite tolerari. Nam dicit Dominus in Matth. ſinite vtraque creſcere vſque ad meſſem idest zizania cum tritico. Et in Apoc. dicitur. Qui in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc. Debet tamen talibus (vbi poteſt) caute caueri ab occaſione peccandi, & in communi moneri debent, vt reſipiſ-

Notabile documĕtum pro trăquilitate prælatorum.

Matth. 15.

Apoc. vlt.

ſcant iuxta illud. Væ homini illi, per quem filius hominis tradetur. Sed cum ad tam ſingulare facinus non potuiſſet Iudas ſubito proruiſſe, niſi diu paulatim in deterius ſemper prolapſus, apparet cũ à Domino in malo ſtatu diu occulte toleratũ. Ego tacens, & quaſi nõ vidẽs. Talis ergo diſſimulatio in corde rectoris multa] diſcretione indiget vt in neutro deuiet à iuſto. Et hæc eſt gẽma ſecundi ordinis ſecunda in pectore ſacerdotis. Tertii offendunt grauiter apertè, & non recipiunt debitam correctionẽ, vel ficti recipiunt, quia non emendantur, & alii ex eis fiunt deteriores, vel ſcandalizantur de ipſis, vel imitari eos incipiunt ſi vident eos impunè peccare, volentes ſibi parci, ſicut illis parcitur. Vbicũque ergo quattuor illa conueniunt, ſcilicet grauiter aperte peccare, & non eſſe ſpem correctionis propter obſtinationẽ, ſeu inueteratam mali conſuetudinẽ, & alios inficiper eius exemplum, vel ſcandalizari quia talia tolerantur, quid reſtat, niſi vt ouis morbida abiiciatur, & membrum putridum præcidatur, ne ſana inde in- *Iſa. 17.*

ficiantur, & corrumpantur. Vnde dicit Apost. ad Galat. 5. Vtinam & abscin-
Cor.6. dantur, qui vos conturbant. Et ad Corint. Auferte malum à vobismetipsis. Quod si infidelis discedit, discedat. Et
Luc.13. Luc. dicitur. Succide ergo illam ideſt ficum infructuosam, vt quid etiam terrã
Matt.6 occupat? Et Matth. Omnis arbor, quæ
Num.5 non fert fructum bonum, excidetur. Et in Num. præcipe filijs Israel, vt eijciant de castris omnem leprosum, & qui semine fluit, pollutusque est super mortuo, ne contaminent ea, cum habitauerint vobiscum &c. Ad ista tamen non habent impetu ferri, sed maturo consilio prudentum, & spiritum Dei, & donum consilij habentium, Omnia cum consi-
Eccl.32 lio fac, & post factum non pœnitebit. Et
Matth. 18. in Matth. qui scandalizauerit vnum ex pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundo maris. hoc est cuius vita in habitu religioso magis scãdalizat simplices, quam ædificet, expedit, vt foris missus solus damnetur, quàm per eũ sacra religio cõtaminetur.

7. Tertius ordo verſatur circa negocia quæ per Prælatum ſunt diſponenda, quorum alia expedit, vt alijs diſponenda committat, alia per ſe ipſum diſponat, alia præcidat, & remoueat quantũ poteſt. Sic Chriſtus commiſit alia diſcipulis procuranda, vt Iudæ loculos, ſibimet retinuit prædicationis, & curationis officium, vt patet in Luc. Requiſitus enim vt inter fratres quoſdam hæreditatem diuideret. Reſpondit. Homo quis me conſtituit iudicem, aut diuiſorem inter vos? Exteriora & temporalia corporalis neceſſitatis officia, ſi per ſe ipſum voluerit actu diſponere, impeditur ab interiorum, & meliorum prouiſione, quia ſparſus ex ſe mentis oculus minus videt interiora, & neceſſaria ſaluti. Vnde in Exodo dicitur: eſto tu populo in his, quæ ſunt ad Deum, & leuius feres, partito in alios onere, ſcilicet leuiorum, & in Act. Non eſt æquum nos relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis, &c. Si alios non haberet quibus curam exteriorum committeret, potius deberet ab alio fraudem in tem- *Luc. 12.* *Nota.* *Exod. 18.* *Act. 6.*

poralibus pati,quàm ipſe prælatus in ta-
libus occuparetur,exemplo Chriſti,qui
ſciēs Iudam eſſe furem, tamen permiſit
Io.13. eũ exteriora procurare iuxta illud. Fur
erat,& loculos habebat, & ea, quæ mit-
tebantur,portabat. Hoc eſt contra illos,
qui facilius inueniunt,quibus curã ani-
marum committant quàm rerum ſuarũ
tēporalium, cum incomparabiliter ma-
ius ſit diſpendium periclitari animas,
quàm res perire. Spiritualia vero,& quæ
ad ſalutem neceſſaria ſunt,& profectum
virtutum principaliter debet animarum
cuſtos,& rector ſibimet curanda retine-
Nota re, cum hæc ſint de ſubſtantia officii pa
propriũ ſtoralis, & de his maximè ſit in iudicio
officiũ rationē Domino redditurus. Hæc ſunt,
Recto- qualiter regula ſtudioſe ſeruetur, & alia
ris. ſtatuta,& ordinis diſciplina. Item quod
pax,& dilectio ſit inter fratres. Item ad
ipſum pertinet conſcientias ſingulorum
agnoſcere,& de quibuslibet perplexita-
tibus expedire, pericula peccatorũ pro-
uidere, & præcauere,monere fratres, vt
proficiant; corrigere corrigenda, eluci-
dare dubia, informare ſingulos,qualiter
officia

officia ſibi commiſſa congruè adminiſtrent, quo & fratribus prout conuenit ſufficiant, & conſcientiã non offendant. Vbi vero non poteſt hominibus ſatisfieri, niſi cum offenſa Dei, ibi ſeruetur ad Deum obedientia, & ad homines patientia, & dicamus cum Petro. Obedire oportet Deo, magis, quàm hominibus. *Act.4.*
Prælatus verò gerit vicem capitis in corpore fraternitatis, vt cum alia membra dedita ſunt actionibus ſibi competentibus, caput omnibus præſidendo prouideat quaſi omniũ ſenſuum capax & omnia regẽs, & ſenſum, & motum omnibus trãſmittens per iuſsiones, vel conceſſiones ſanctæ obedientiæ, quaſi quorũdam compaginatione neruorum. Vnde & caput ſingulari actione non occupatur, vt vacet omnium membrorum prouiſioni. Omnibus enim proficit, pro omnibus audit, odorat, guſtat, & loquitur. Sic & prælatus ſibi cõmiſſis. Ipſi enim peruigilant quaſi rationẽ pro animabus veſtris reddituri, ait Apoſt. Superflua verò, & *Heb.13.*
non neceſſaria ſaluti, vel profectui animarũ negocia expedit præcidere, & tam

à se, quàm à fratribus (quantum opportune poterit) remouere. Cum enim propter temporis breuitatem, & diei malitiá vix necessarijs sufficiamus disponendis, si superuacuis, & alienis volumus occupari negocijs, negligimus vtiliora, & meliora, cum distractus animus ad plura, fit minus ad singula prouide peragenda; Inde fit aliquoties cum prælati, & religiosi nimis se exterioribus occupationibus implicant, ædificiorũ, librorũ, causarum, & aliorũ, quibus fructuosius carerent, vt non solũ meliora interim negligant, sed etiam conscientiam sæpius inquinent, & ex vsu exteriorũ tenebrescat oculus mentis ad contemplationem spiritualiũ, & internorum, & tepescat ad desiderium supernorum. Sicut enim humores noxij affluunt, vbi fuerit in corpore læsio, nisi caute remoueantur, ne fiat ibi tumor, vel vlcus, ita & negocia crescunt ad extinctionẽ spiritus, qui se eis acquieuerit occupari. Ideo discretio prælati debet prouidè prospicere quid ex quolibet euentu possit consequi, & quæ negocia admittere, vel quantum expediat ea exequi,

Nota de plorandũ statum in quẽ se conijcit Prælatus aliquando.

qui, circumſpecte rimari. Ait enim ſapiens: fili ne in multis ſint actus tui, qui ſarcinam ſatis grauem portat, imprudẽs eſt, ſi adhuc onera plura ſibi portanda imponit, quibus poteſt opportune carere. Super omnia verò debet ſemetipſum rector circumſpicere, ne alijs prouidens ſe ipſum negligat, ne alios ſaluans, ſe ipſum in periculũ demergat. Quid enim prodeſt homini ſi vniuerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur? Eccl. 12 Matth. 16.

8. Hic eſt quartus ordo gemmarum triplici circumſpectione, quaſi pretioſorum trium lapidum ornatu complẽdus. Ait enim Ioan. Videte voſmetipſos, ne perdatis quæ operati eſtis (ſupple in alijs) ſed vt mercedẽ plenam ſuſcipiatis. 2. Can. Vna circumſpectio ſui verſatur circa cõſcientiæ ſerenitatẽ, vt illa ſemper ſecura ſit, & munda. Secura ſit, vt nihil velit, agat, iubeat, vel permittat illicitũ, & indecens, profeſſionique ſuæ contrarium, in quo peccatum, ſeu ſcandalum deprehendatur. Munda, vt de bonis quæ facit, vel promouet, gloriã ab hominibus

non captet, nec ſibimet exinde immo-derate placeat. Solius Dei beneplacitum in omnibus quærens, vt quæ pro eo facit ideſt vice Dei, etiam pure faciat propter
Matth. 6. eum, & ipſius amorē. Si oculus tuus ſimplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit, hoc eſt ſi intuitus intentionis purus fuerit charitate, totum corpus bonæ operationis dignum erit præmio lucis ęternæ. Si autem nequam fuerit &c. Scrutetur ergo conſcientiam ſuā ſollicite dijudicās, quid egerit, quid omiſerit de agēdis, & quo fine bona fecerit, & de malis doleat, & confiteatur, & corrigat, & caueat, de bonis verò non in ſe, ſed in Domino glorietur cum Apoſtolo, qui ait.
1. Cor. 11. Si noſmetipſos diiudicaremus, non vtique iudicaremur. Qui puluerem ab alijs detergit, vix poteſt tranſire, niſi & ipſe puluere reſpergatur, quem etiam in ſe
Luc 4. detergere neceſſe habet iuxta illud. Medice cura te ipſum. De bonis verò quæ facit ſic lætetur, vt inde non extollatur, æſtimans quod non propter ſe, ſed propter alios, quibus præeſt, Deus dederit ei benefacere, vel dicere, vel ſentire. Alia

circunſpectio ſui verſatur circa exteriores mores, & verba, quibus oportet eum alijs magis, quàm ſibimet deſeruire. Qui enim pluribus cogitur viuere ad exemplum, & ſatisfacere ſingulis, & omnibus placere, multa indiget diſcretione, vt mediũ valeat tenere, ne ſit nimis triſtis, vel hilaris, nimis ſeuerus, vel lenis, nimis ſocialis vel alienus, nimis tacitus, vel verboſus, nimis durè loquens, vel blãdè, nimis rigidus, vel remiſſus, nimis ſæpe cum hoſpitibus, vel rarò, nimis lautè reficiens, vel tenuiter, nimis facta fratrum obſeruans, vel diſſimulans, nimis fouens aliquos, vel alios paruipendens, & ſimilia. Cum ergo non poſſit ſemper tenere quod de omnibus placeat, minus tamen deuiat, ſi ad benignitatis partem plus declinat, per quam redditur ſubditis magis amabilis, ob quam ei libentius obtemperent, & audacius ad eum recurrunt in quibus indigent, & alacrius imitãtur. Ipſa enim poteſtatis auctoritas facit eum ſatis timendũ ſubditis, & ſi huic jungitur auſteritatis ſeueritas, pauidis fit mẽtibus oneroſa. Vos aũt cũ auſteritate

imperabatis eis, & cum potentia, & dispersæ sunt oues meæ dicit Dominus,
Ezech. 34. & : Noli esse quasi leo in domo tua, subuertens domesticos tuos. Hinc est quod
Eccl. 4. ipse summus princeps pastorum Dominus Iesus tantã nobis benignitatis charitatem exhibuit, vt se nobis faceret amabilem, & ita imitabilem, & per amorem suæ humanitatis traheret ad amorem, & cognitionem suæ Diuinitatis, vt dum visibiliter Deum cognoscimus per hũc in inuisibilium amorem rapiamur. Sic & Vicarius Christi prælatus ad hoc maxime studeat à subditis diligi, vt sic facilius trahat eos ad amorem Christi. In omni tamen dubio semper magis inclinet se ad illud quod secundum veritatis iudicium, virtuti charitatis, & humilitatis, & professæ puritati magis consonat, & euangelicæ perfectioni. Vltimo etiam ipsa discretio (quæ cætera omnia dijudicat) circumspiciat seipsam, ne ei contingat, vt oculo corporis, qui cum alia videat, non videt seipsum videlicet, ne plus sapiat, quàm oportet sapere, ne plus sibi cre-

dat, quàm expedit, ne sit sapiens in ocu lis suis, quia teste B. Gregorio sicut subditorum tentatio est reprehendere in prælatis quod in multis non recte agãt, ita prælatorum tentatio est, quòd se cæteris sapientiores æstimant. Vnde dicitur. Vidisti hominem sapientem sibi videri, magis illo spem habebit stultus. Stultus enim sibimet non confidens, quærit consilium à sapientibus, ne decipiatur, ille autem dum de se plus, quàm debet, præsumit, etiam vbi errat, recte se plerumque sentire deceptus putat. Inter omnes autem tentationes videtur ista periculosior cuique Christiano, scilicet proprio sensu nimis inniti. Cum enim nemo reperiatur ita perspicacis intelligentiæ, quin possit in aliquibus falli, qui hoc totum, & solum reputat iustũ quod ipse senserit, astuto aduersario ad varias seductiones sub specie boni liberũ aditum pandit. Ait enim Psal. sedet cum diuitibus in occultis, vt interficiat innocentem. Ibi enim libentius insidiatur, vbi maiores meritorum diuitias cernit inquiri, vt ibi innocentem inquirat, &

Ex lib. 25. moral. cap. 14. in fine & fusius lib. 34. cap. 18.

Prou. 16.

Psal. 9.

occi-

occidat, vbi ſe Deo magis obſequium præſtare ſperabat. Vnde cautũ eſt ſemper rectori conſilia libenter audire, & humiliter quærere. Et in hoc triplex humilitas conſiſtit, primo ſi alij idẽ ſentirent, quod & ipſe, ſecurior eſt, quòd nõ decipiatur. Secundo quicquid fecerit cũ prudentium conſilio ſi aliquid inde euenerit contrarij, minus ei poterit imputari, quàm ſi de ſuo tantum ſenſu id feciſſet. Tertio quòd ſæpe in merito humilitatis talis, Deus dat ei agnoſcere per ſe, vel alium quodq́ ante non intellexit. Hinc

Exo. 8. Moyſes, cui Deus facie ad faciem loquebatur, conſilium Ietro ſoceri ſui gratum habuit, & ſeruauit. Hinc Apoſtolus Paulus Spiritu ſancto repletus, Euangelium quod per reuelationem Ieſu Chriſti didicerat, ipſius inſtinctu aſcendit Hieruſa-

Gal. 2. lem, cum Petro, & Ioanne, & Iacobo coapoſtolis ſuis ſe contulit, vt eſſet ſecurior in prædicando, cum ab eis non diſcordaret, & exemplum per hoc daret fidelibus prælatis conſilium requirendi.

Eccleſ. 32. Omnia cum conſilio fac, & poſt factum non pœnitebis. ait ſcriptura: Aliqui ve-

ro cum ad officium regiminis aſſurgũt, ita ſe continuò repletos ſpiritu ſcientiæ reputãt, vt omnia anteceſſorum ſuorum facta ſtulta iudicent, & peruerſa, alij verò e cõtrario, cum ab eodẽ abſoluuntur officio, quæcunque ſucceſſores eorum faciunt, ſimili modo condemnant, non attendentes, quod ſicut ipſi aliorum facta deprimunt, ita eorum facta alij poſſunt deſpicere. Huic dicit Iſa. Væ qui ſpernis, nonne & ipſe ſperneris. Nullorum enim facta tã ſtudiosè ſolent ab alijs obſeruando notari, ſicut illorum, qui aliorũ facta ſæpè dijudicant, ſi fortè in quo ipſi alios arguunt, reprehenſibiles deprehendantur. ſunt enim duo genera hominum quorum conſilia prudens rector non facile debet recipere, ſcilicet adulatores, & detractores. primi iſtorum ſeducunt eum, vt magis de ſe, quàm expedit, præſumat. iuxta illud. Qui beatum te dicunt, ipſi te decipiunt, & viam greſſuum tuorum diſſipant, ne de te vera ſentias in humilitate propriæ cognitionis. Secundi inducunt eum, vt peius, quàm habet de alijs, ſuſpicando, ſentiat,

Nota peculiarẽ defectũ Prælatorũ.

Iſa. 33.

Iſa. 3.

tiat, & ſæpe innocentes condemnet. & priuſquam veritatem rei plenè cognoſcat. dicēte Scriptura. Aures principum ſimplices, & ex ſui natura aliud æſtimantes, callida fraude decipiuntur. Et malis quorūdam ſuggeſtionibus regum ſtudia deprauantur vt eos, qui credita ſibi officia diligenter obſeruant, & ita cuncta agunt, vt omni laude ſint digni, mendaciorum cuniculis conentur ſubuertere &c. Cum autem tribus de cauſis ſoleat requiri conſilium, ſcilicet propter emendationem, vt diſcatur de quo dubitatur, propter auctoritatem, vt magis habeat vigoris, quod per tales conſultum fuerit, & propter pacem, ne habeant aliqui occaſionem murmurandi. Propter primam cauſam cōſulendi ſunt prudentiores, propter ſecundam nominatiores, & propter tertiam omnes, ad quos negocium pertinere videtur. Sed quia ſingularia ſine numero ſunt, in quibus diſcretio eſt neceſſaria, non poteſt dari certa, & communis regula, quæ valeat pro omnibus.

Heſter 16.

QVOD

QVOD SEXTA PRÆLATORVM ala est deuotio ad Deum. Cap. VIII.

1 SEXTA & vltima ala sine qua reliquæ perfici nõ valent maxime est necessaria: vt sit deuotus ad Deum, per quam zelus iustitiæ accenditur, pietas compassionis infunditur, patientia roboratur, exemplum bonum conditur, discretio clarificatur. Hæc est vnctio spiritus, docens de omnibus quæ expediunt saluti 1. Ioan. 2. Vos vnctionẽ habetis à Spiritu sancto, & nostis omnia; & nõ necesse habetis, vt aliquis vos doceat: sed sicut vnctio eius docet vos de omnibus, deuotio mẽtem illuminat ad cognoscendũ quid sit melius. Ioã. 14. Docebit vos omnia suggeret, &c. inflãmat ad appetendum bonũ Eccl. 24. Qui edunt me adhuc esurient: & qui bibunt me &c. Roborat ad perficiendum. Deus est enim qui operatur in nobis & velle, & perficere pro bona voluntate: facit horrere peccata. Psal. 180. Iniquitatem

odio

odio habui. Apoc.10. Liber comestus dulcis gustu, amaricat ventrē. Actiones ordinat ad virtutes. Cant. 2. Introduxit me rex in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem. Mores exterius componit in verba. Tob. 3, Numquam cum ludentibus miscui me: neque his, qui leuitate ambulant. Scientiam fidei dulcē reddit. Eccl.6. Sapientia enim secūdum nomen suum est, idest, sapida scientia. Spem in fiduciā erigit Rom.8. Ipse spiritus sanctus reddit testimonium nobis, quod sumus filij Dei. Amorem Dei accendit. Rom.5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Deo familiarē efficit Exod. 33. Loquebatur Dominus cū Moyse sicut homo loqui solet ad amicum suum. Dat fiduciam impetrādi petita 1. Ioan. 3. Fiduciam habemus ad Deum, vt quodcumque petierimus, accipiemus. Orationem impinguat Psalmus 19. Holocaustum tuū pingue fiat. Eccl.38. Impingua oblationem. Pium & affectuosum facit. Sap.7. Suauis, humanus, benignus est spiritus sapientiæ.

Cor

Cor humiliat. Iſa. 57. Super quem requieſcet ſpiritus meus niſi ſuper humilem, &c. Oleum ſpiritus premit in olla feruente. Contra aduerſa conſtantiam præſtat. Pſal. 26. Dominus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo Rom. 8. Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti. Omnia opera bona delectabilia facit. Sap. 8. Non habet amaritudinem conuerſatio illius nec tædium: ſed lætitiam & gaudium. Mentem in ſuperna eleuat. Si direxerit ad Deum cor ſuũ: Spiritum eius, & flatum ad ſe trahet. Mundum vileſcere facit Eccl. 1. Vidi quæ fiunt cuncta ſub ſole: & ecce omnia vanitas. Deſiderare cogit Phil. 1. Coarctor è duobus Deſiderium habens diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Peccata delet, & pœnas peccati Luc. 7. Remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum. Merita ſublimat. Sap. 8. Si diuitiæ appetuntur, quid ſapiẽtia locupletius, quæ omnia operatur. Proximos maxime ædificat Eccl. 45. Offerre illi incẽſum dignũ in odorẽ ſuauitatis. Cor. 2. Chriſti bonus odor ſumus. Dæmones fugat Tob. 6. Fumus

 eius

eius extricat omne genus Dœmoniorũ. Angelos inuitat & Sanctos Pſalm. 63. Præuenerunt principes coniuncti pſallentibus, Tob. 12. Quando orabas cum lacrymis, &c. Hæc & multa alia deuotionis gratia confert, ideo præcipue Rector animarum ſtudioſus eſſe debet eam habere per quam ſemper informetur, quid faciat: adiuuetur vt poſſit: conſeruetur ne deuiet. Non enim pro ſe ſolum orare neceſſe habet, ſed etiam pro illis qui ſibi commiſſi ſunt, quos non ſufficit ſine diuino auxilio cuſtodire. Pſal. Niſi
Pſ. 126. Dominus cuſtodierit ciuitatem, &c. Eſt enim Prælatus mediator inter Deum, & ſubditos: vt ſicut negotium Dei gerit apud illos docendo, corrigendo, ſurſum agendo; ita etiam negotia eorũ ſtudeat
Nota. apud Deum fideliter promouere, placando, gratiam impetrando, & conſeruando à malo. Deut. 5. Ego ſequeſter & medius fui inter Deum, & vos.

2. Alia autem eſt deuotio communis: alia ſpecialis, alia aſſidua. Communis in diuinis officijs; ſpecialis in orationibus; aſſidua in omnibus agendis. Circa

officia

officia diuina triplicem debet habere diligentiam deuotionis scilicet, vt omnia fiant ordinatè & non confusè, & sine erroris hæsitatione: vt quisque deputatum ministerium congrue exequatur Cor. Omnia honeste & secundum, ordinem fiant in vobis. Para.25. Dauid & omnis exercitus segregauerunt in ministerium Domini qui prophetauerunt in citharis psalterijs & cymbalis secundum numerum suum dedicato sibi officio seruientes. Item vt strenue & non pigre, seu desidiose opus Domini, scilicet Diuini cultus officium peragatur. Hiere.48 Maledictus qui facit opus Dei fraudulenter. Item vt deuote, & reuerenter sine aliqua dissolutione, & strepitu distincte, & attente diuina officia persoluantur; sicut in conspectu Angelorũ, & in præsentia Dei. Eccl. 39. In omni corde & ore collaudate & benedicite nomen Domini.

1.Co.14
2.Pa.25

§. 3. Officium enim diuinum in Ecclesia Spiritus sanctus ordinauit fieri quinque de causis. Primo propter imitationem cœlestis concentus, quo Sancti, & Angeli

Angeli in Cœlo assidue in præsentia
Dei eius laudibus sunt intenti. Psalmi.
Psal.58 Beati, qui habitant in domo tua Domi-
ne: in fæcula fæculorum laudabunt te.
Cum enim, secundum promissionem
suam Matth. 28. Ecce ego vobiscum
sum omnibus diebus vsque ad consuma-
tionem fæculi: hic dignetur Christus no
biscum esse veraciter, tam sacramenta-
liter, quam spiritualiter: dignum est
nos ei pro modulo nostro aliqualem ex-
hibere reuerentiam honoris, & laudis
iuxta exemplar similitudinis cœlestis,
vt ei & si non continue, sicut illi cœli cã-
tores, saltem interpolate pro nostra fra-
gilitate psallendo alacriter assistamus,
imitantes illam, quæ sursum est Hieru-
Gal.4. salem matrem nostram Gal. Secundo vt
beneficiorum Dei memores certis horis
gratias pro his laudando, & orando ei iu
giter referamus, qui natus in nocte ex
Maria Virgine mane iudici passurus as-
sistitur: diluculo resurrexit: hora tertia
flagellatur, & post Spiritum sanctũ misit
Apostolis: sexta crucifixus: nona in cru-
ce pro nobis mortuus: vesperè cœnans

cor-

corporis, & sanguinis sui nobis sacramē-
ta tradidit: & completorio sepultus est.
Missarum autem celebratio non tantum
eius nobis passionis mysterium memo-
randum ingerit, sed præsentiæ suæ gra-
tiā exhibet, & sub forma sacramenti nos
se ipso spiritualiter pascit. *Si* ergo iustū
est nos horum nunquam obliuisci: ita
expedit ea semper recolere certis horis.
Isa. 63. Miserationum Domini recorda-
bor: laudē eius super omnibus, quæ red-
didit nobis. Tertio vt nosmetipsos sic as-
sidue ad deuotionem excitemus; & ignē
amoris Dei per hoc nobis, ne per desi-
diam seu alias occupationes tepescat,
continue reaccendamus. Leuit. 6. Ignis
est iste perpetuus qui nunquam deficiet:
quem nutriet Sacerdos in altari subij-
ciens manè ligna. Ignis est deuotionis
feruor, qui semper in altare cordis ar-
dere debet, quem sacerdos deuotus sem-
per subijciendo ligna diuinæ laudis de-
bet nutrire, nequando extinguatur. Psal.
33. Benedicam Dominum in omni
tempore, &c. Quarto vt simplices fi-
deles, qui per se nesciunt certa orandi,

tempora eligere, per hoc ad hoc orationis ſtudium aſſuefaciamus; vt ſaltē tunc ad Eccleſiam oraturi conueniant, quando ibidem diuinæ laudis officia perſoluuntur: & vt minus afficiantur tædio ibi perſiſtendi, quamdiu coram ſe vident clericos celebrare diuina, Luc. 1. Omnis multitudo populi erat foris hora incēſi. Multi enim rudes vix vnquam ſe orationi offerrent, ſi foris non certis temporibus in Eccleſiam ex conſuetudine ad diuinorum celebrationem ordinarie vocarentur. Quinto propter decorem religionis Chriſtianæ, quia decens eſt; & congruum, vt ſi Iudæi, & Gentiles, & quidam hæretici, quandoque conuenticula ſua faciunt: & ſua prophana ibi commercia celebrant, & ritus ſuæ perfidiæ obſeruant, multo dignius, qui vera & ſacroſancta habent ſacrorum myſteria, ad ea celebranda & veneranda ſæpe conueniant, & debita conditori ſuo laudum ſolemnia perſoluant; quibus & gratiam Dei ampliorem mercentur & vitam æternam: & quibus alliciantur ſimplices ad religionis ſanctæ

reue-

reuerentiam, & amorem. Eccl.47. Dedit in celebrationem decus, & ornauit tempora &c. Inter omnes ergo exteriores obſeruantias maior debet diligentia diuino officio adhiberi: vt ſicut dictum eſt ordinate fiat, ſtrenuè, & deuotè. Alia enim tēpora facimus pro Deo: in hoc autem aſſiſtimus Deo: & intendimus Deo, & alloquimur eum, & nos ipſe: ſimul & pro noſtris neceſſitatibus eius auxilium poſtulamus.

4. Specialis deuotio conſiſtit in orationibus priuatis, in familiaribus vocalium orationum recitationibus, Pſalmorum, Litaniarum & aliarum orationũ; quas in ſecreto quiſque per ſe extraordinarie ruminando perſoluit. Matth. 6. Cum oratis dicite Pater noſter. Item in ſacris meditationibus, cum quis ante mentis oculos recolligit peccata propria, & miſerias, & futura ſupplicia, vel beneficia Dei generalia, ſeu ſpecialia; & paſſionem Chriſti, & bonitatis eius dulcedinem, & præmia repromiſſa; vt ex his concipiat deuotionis affectum, timoris, vel amoris Dei, deſiderij, mœroris, vel

Pſal.36 gaudij ſpiritualis. Pſalm. 36. Mediatus
ſum nocte cum corde meo &c. Item in
pijs erga Deum affectibus & lacrymis,
& ſuſpirijs & ſanctis deſiderijs amoris
& alijs internis & ineffabilibus motibus
cordis; in iubilis, exceſſibus, & raptu
& abſorptione ſpiritus in Deum: quo ad-
hærens Deo vnus fit ſpiritus cum eo per
puræ intelligentiæ lucem, & cognitio-
nem Dei, & amoris eius ardorem, & glu
Nota. tinoſam fruendi inhæſionem. Rom. 8.
Ipſe ſpiritus poſtulat pro nobis gemiti-
bus inenarrabilibus. Quod ſi Prælatus
præditur varijs curarum diſtractionibus
ſpeciali deuotioni ſæpius intendere: ſal-
tem intetdum cũ opportune valet quaſi
furtim, & raptim ad orationis ſtudium
ſe conferat, ne omnino refrigeſcat, ne
in diſſuetudinem orandi veniat: ne Deo
alienus efficiatur, ne gratia diuinæ pro-
piciationis ei quaſi inſenſibiliter ſub-
trahatur: vnde Moyſes cum per populi
negotia exterius vexaretur, crebro in
tabernaculum fœderis ad Dominum
recurrit, familiare ipſius colloquium
ibi expetens, quo intrinſecus in ſpiri-

tũ reficeretur. Dominus quidem diebus prædicans turbis, noctibus in orationibus ſolus pernoctauit: & licet parua detur mora prælato orandi, tamē quia pro alijs debet ex officio orare: datur ei quãdoque propter alios copioſior orandi gratia, vt quibus prodeſt agendo, poſſit etiam orando prodeſſe, tantum non negligat quærere: nec abijciat cum offertur; ne ex merito ingratitudinis ab eo gratia elongetur.

5, Aſſidua deuotio ſemper ei debet adeſſe ſicut & quibuslibet proficere volentibus in religionis virtute. Et ipſa triplex eſt: vna eſt iugis memoria Dei ante oculos cordis Pſal. Prouidebam Deũ in conſpectu meo ſemper. Oculi mei ſemper ad Dominum, &c. In omni loco & tempore ſemper debet homo ſtudere Deo intendere, quaſi ſit coram eo per mentis intuitum. Vnde ſolebant dicere Elias, & Eliſeus 3. Reg. 18. Viuit Dominus, in cuius conſpectu ſto: ſicut enim Angeli quocumque mittantur, tamen à diuina contemplatione non recedunt, ita homo virtutis, pro ſuo poſſe ſẽ- per

Triplex deuotio prælatorum.

Pſa. 15

per Dei memoriam à ſuo corde non remoueat. Vnde ſi aliquando contigerit, ſemetipſum inde redarguat. Ber. Omne tempus quod de Deo non cogitas, puta te perdidiſſe; nam & ſi profunde non poſſis cogitationem tuam ſemper in ipſum defigere meditando, ſaltem memorando, cordis intuitum in eum dirige, & cum datur opportunitas, ipſa memoria in meditationem ſeu orationem formetur: ſicut qui materiam formandæ imaginis ſecum circumfert, vt cum habuerit opportunitatem, aliquid in ea ſculpendo operetur.

In ſpec. Monac. prope finem.

6. Alia eſt continuum ſtudiũ Deo placendi, in omni actione, vel locutione, vt sẽper quaſi in eius præſentia caueat vnde ei diſpliceat, & doleat ſi forte fecerit, & ſtudeat in quo & qualiter ei poſſit magis placere. 2. Cor. 5. Contendimus, ſiue abſentes, ſiue præſentes placere illi. Omnes enim nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti. Semper enim debet religioſus ſe gerere, quaſi in proximo ſit tribunali ſummi iudicis præſentandus, Luc. 12. Eſtote parati quia qua hora nõ

putatis, filius hominis veniet. Omnia nostra videt quæ facimus, & sicut non obliuiscitur bonorum operum ad præmiandum exdiuturnitate temporis, ita nec malorum ad puniendum, nisi per pœnientiam diluantur Eccl. 23. peccator contemnens animam suam, dicit. Nemo circumspicit me; quem vereor? delictorum meorum non memorabitur altissimus: & non intelligit quoniam omnia videt oculus eius, &c.

7. Tertia est: omnia agenda oratione saltem mentali præuenire: ad omnes euentus oratione se præmunire, omnia beneficia gratiarum actione prosequi, ac laude diuina, agenda petat à Domino sibi salubriter inspirari, euentum dirigi ad salutis profectum; beneficia augeri, & conseruari. Sicut enim nauta præuidens tempesta tem, festinat sæpius ingredi portum securum; ita religiosus ad orationis portum continue confugiat, vbi omnes periculorum collusiones euadat, & in omnibus agendis semper plus orationi fidat, quam propriæ industrię, vel labori. 2. Paral. 20. Cū

igno-

ignoramus, quod agere debeamus, hoc solũ habemus residui, vt ad te oculos nostros dirigamus; videlicet in oratione. Psal. sicut oculi seruorũ in manibus do-
Ps. 122. minorũ suorum. His igitur & alijs pẽnis Ecclesiasticus Seraph. id est, prælatus spiritualis Domino sedenti super soliũ excelsum, & eleuatũ, ornatus assistat quarum primas duas super caput eleuet, medijs duabus corpus & pedes contegat; vltimis duabus, in latũ & in altum volet: vt zelũ eius non humanæ laudis feruor deprimat, nec cõpassionem eius carnalis inclinet affectus: sed sursum recta intentio sustollat & fraternæ charitatis pietas in altũ erigat propter retributionẽ super-
Ps. 118. nam. Psal. Inclinaui cor meũ ad faciendas, &c. Patientia vero & vita exẽplaris contegant eum à perturbationum iaculis, & à nuditate inopiæ meritorum, quibus quasi armis defendatur, & quasi sacris vestibus adornetur. Isa. 52. Induere fortitudine tua Syon, induere vestimẽtis gloriæ tuæ. Circunspectione vero vbiq; circumuolet videndo, quid & qualiter sit agendum; & deuotionis studio quæ sur-
sum

ſum ſunt quærat, vbi Chriſtus eſt in dex
tera Dei ſedens, ſublimi volatu ad ipsū
accedens. Licet autem omnes, qui præ-
ſunt animabus, has virtutes non poſſint
omnes æqualiter habere, tamen omnino
neceſſarium eſt eis aliquatenus non ca-
rere, tam pro fructu ædificationis illorū,
quibus præſunt, quam propriæ ſalutis
profectu. Quilibet etiam religioſus, qui
ſe ipſum habet regere, & de ſui ipſius
regimine rationem Deo eſt redditurus
in extremo examine, his alis & pennis,
quantum ſibimet indiget, debet ador-
nari, & in ſuperna ſubleuari; vt ſit fer-
uens in iuſtitia, compatiens proximis
propter Deum, patiens in aduerſis, bono
exemplo alios ædificans, circunſpectus
in omnibus, & ſuper omnia Deo per ora
tionis ſtudium familiariter adhærens:
qui eum in omnibus protegat, dirigat,
& promoueat, & tandem ad cœleſtia
euolare faciat. Quod nobis præſtare di-
gnetur Ieſus Chriſtus. Amen.

F I N I S.

